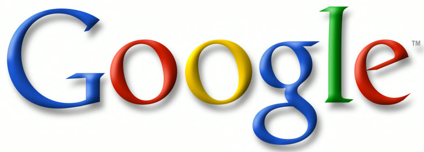

VE
RI
TAS

NÁRODNÍ BIBLIOTÉKA.

VÝBOR PRACÍ

ČELNĚJŠÍCH SPISOVATELŮ ČESKOSLOVANSKÝCH.

DÍL DRUHÝ.

SPISY KARLA SUDIMÍRA ŠNAIDRA.

S fotografickou podobiznou.

V PRAZE.

NAKLADATEL KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1869.

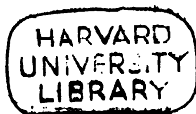

KARLA SUDIMÍRA ŠNAIDRA

BÁSNĚ.

S fotografickou podobiznou.

V PRAZE.
NAKLADATEL KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.
1869.

Národní knihtiskárna: I. L. Kober v Praze.

BÁSNĚ.

Odhodlání.

Jdětež, dítky ducha mého,
 Tam pod bílou věž;
Kde váš *otec* běhávával,
 Běhejte vy též.
Pozdravujte město drahé,
 Drahé vlastence,
Poupátka jim obětujte
 Ze svého věnce.

Z tváří jejich zasmušilé
 Vrásky stírejte,
K nevinnému žertu srdce
 Jim otvírejte;
A jak vašich písní zvuky
 Sluch jim ovějí,
Ať se vám v poklidné chvilce
 Rádi zasmějí.

Když však otec váš již s nimi
Více nebude,
Dávno v lůně matky země
Tvrdě spát bude:
Ať zvolají Hradečanky:
„Ten sprostý věnec
Uvil nám na důkaz lásky
Věrný vlastenec.“

V Smidarech, dne 16. máje 1822.

K. S. Šnaidr.

Na vlastenské básníře.

Bratří v Bohu, kterýmž sláva
Čela věncem obvinuje,
Jimiž jazyk mateřský náš
Nové květy vystřeluje;
Starému, hle! básníkovi
Hleďte vlídných rukou podat,
Jenž se — ač již blíže hrobu —
Českému chce zpěvu oddat!

Ovšem, ovšem málo slávy
Lyrou jeho nabudete,
Neboť na počátku zimy
Ztěžka pozdní kvítek kvete:
Předc však — byť vám dost nelíbě
Starý básník česky zpíval —
Za důkaz to všecky mějte,
Jazyk že i vlast miloval.

Vlasti drahá, řeči milá!
  Již ponejprv rtové mluví,
Aj! ty duchu švarných předků,
  Jenž mi se — ač pozdě! — jeví:
Mějtež obět, kterou lyra —
  Germanská prv — vám přináší,
Skloníc ke mně hlavy rcete:
  „Uvítej nám, my jsme naši!“

Ano naši jsme a budem,
  Dokud ve mně žíla bije,
Dokud ještě Muza česká
  Okolo mne věnce vije;
Dokud slavík u potoka
  Sladké libozpěvy pěje,
Dokud nevyhaslý oheň
  Boha našeho mne hřeje.

A když někdy starý básník
  V hrobě bude odpočívat,
Lyra zaprášená mlčet,
  Pěnice nad hrobem zpívat:
Tu se bratří k vršku mějte,
  V nějž mne hrobník ukolébal,
Rcete: „Spi starečku sladce,
  Neb jsi vlast a řeč miloval!“

Labutí zpěv.

Běda! že se mi tak pozdě
  Muza česká vyjevila!
Že mne teprv na okraji
  Hrobu zpěvcem učinila:
Že až na mé *máry* ze svých
  Vonných růží věnec dává,
A ruky, již v temný soumrak,
  Na rozchodnou mně podává!

Proč, když ještě mladost kvetla,
  Tenkrát mne nenabízela?
Když mi na bujaré tváři
  S láskou stkvoucí radost chvěla?
Jinoch kdy kadeřovlasý
  S děvčátky si zahrávával,
S Bürgrem, Kleistem v horkých ňadrách
  Po germansku zpívávával?

Tenkrát ovšem bych o věnec
  Básnický se byl pokusil;
Bytbych i mladistvou *krví*
  Slávy chrám byl skropit musil;
S českou lyrou v ruce bych byl
  Krajany ku písním vyzval,
Neupouštěje, až vítěz
  Mezi nimi bych byl povstal!

Nyní ale — veta, veta!
  Jarosti mi plamen zháší;
Léto s silou odletělo,
  Ba i podzim zima plaší! —
Vyrazí-li sem tam poupě,
  Šedivým hned mrázkem svadne,
A sám básník pro hřbitov již
  Co zetlelý stromek chřadne.

Co pak tedy při západu —
  Vlasti! — u večer již temný
Noci dlouhé podati mám
  Tobě, v čele nezarděný?
Ducha proud mi vysýchá již,
  Hlasové se lyry tratí —
Ach! což bych ti moh' již podat
  Nežli — truchlozpěv labutí!?

Zavzni tedy, lyro! ještě
  V blesku západních mých září,
Naposled již červenají
  Nimi ruměnce mých tváří;
Naposled již ruka vetchá
  Zlaté struny tvé probírá,
A zpěvec tvůj labutím teď
  Zpěvem život uzavírá!

Měj se dobře, země svatá!
  Jenžs mne dítě vykojila;
Měj se dobře, Muzo česká!
  Jenžs mne — pozdě! — vysvětila;

Pozdě! — když mi českých zpěvců
Nelze pochvaly již zažit,
Nanejvýš jich slávy rosou
Blízko rakve čelo zvlažit!

Přijmiž zavděk malým dárkem,
Který jsem ti obětoval;
Podzimníť jen ovšem kvítky
Na oltář jsem ti věnoval:
Kam však *otci* nelzelo již
Dosáhnouti v slavném pění,
To ať ze *čtyr* jeho synů
Někdy jeden dovyplní!

Na potomky.

Mrak a temnost na předrahé
Vlasti ležela,
Mateřská řeč pod nehodným
Břemenem mřela;
Upřímně se jí ubohé
Nikdo neujal,
Nikdo z klepet předsudků ji
Nevyvinoval!

Až se nám duch předků chrabrých
Přísněji zjevil,
K rozšíření zpěvů českých
Srdce povzbudil:

Tu jsme teprv z počátečku —
  Ač byl dost těžký! —
Snažili se zvelebovat
  Jazyk mateřský.

A — hle, bratří! — Bůh jest žehnal
  Našemu chtění,
Českých hájů hlas se zmáhá
  V líbezném pění:
Básníků vlastenských výsev
  Přebujně vzchází;
Dennice mateřské řeči
  Jasně vychází.

Neboť sám On, milovaný
  Otec náš a král,
Na vlastenském zotavení
  Dobrotivě stál:
Sám své mocné ruky podal
  Našemu bdění:
Odměňuje věrných Čechů
  Snažné dychtění.

Blaze nám — aj, třikrát blaze!
  Nedusí již nic —
Šíří se náš hlas mateřský
  Rok po roce víc!
Rozplašen jest mrak předsudků,
  Jenž nad vlastí stál;
My jsme cestu proklestili — —
  Vnuci, jděte dál!! —

Panu J. Th. H—vi

při odeslání první sbírky mých básní českých.

Přijmiž, drahý přítelíčku,
 Švarný vlastenče!
Tyto podzimní květinky
 Sprostého věnce.
Nehleď na jich vnitřní cenu,
 Jest jí, ach! málo —
Avšak na srdce, jenž ti je
 Vroucně podalo.

K nim však nosíčkem kritickým
 Voň jen po vzdálí,
Sic by před tebou, chuďátka,
 Špatně obstály!
Čti jen běžně, jako v letu,
 Nechej skoumání,
A hledej jen v *Sudimíru*
 Časté zasmání!

Pak je ulož — do knihovny? —
 Ne, k své *posteli;*
Aby tebe časem v spaní
 Ukonejšily!
A když od nich ukolébán
 Dobře se vyspíš,
Řekni: „Děkuju ti, bratře!
 Piš jen ještě, piš!“

Na hrobě Josefa Dobrovského.

Svatý poklid račiž, Pane! přáti
  Jemu, jenž zde v hrobě spočívá;
Dejž, by svítilo mu slavné světlo,
  Co tvým vyvoleným svítívá!
Čechie, hle! v rouše smutku klečí,
  Nad pahrbkem jeho ruce pne,
A v tom hoři slzíc k nebi volá:
  „Ó přestrašný, hrůzyplný dne!“ —.

Neníť ho již v chrámě našich uměn,
  Dobrovského není ve vlasti!
Neníť životného jeho slova,
  Jeho rady vlídné ve slasti!
Památka jen zásluh jeho jasných,
  Jeho lásky k zemi milené,
Horlivosti, hlubokosti jeho,
  Toho plodů velkých pramene!

Kdo z vás neví, osiřelí bratří!
  Jméno naše jak on okrásil?
Duch kterak pro zvelebení Čechů
  Velikánský s mrakem zápasil.
Kterak dnem i nocí pro mateřskou
  Drahou řeč a její slávu vřel,
Jí byl živ, a povytrval v lásce
  K ní a k všem nám, dokud nezemřel.

Padněm tedy, zarmoucení bratří!
  Slzy v tvářích, na hrob našeho
Váženého, slavného *vlastence*,
  Padněm na hrob otce drahého!
Na něm složme vroucí naše díky,
  Slzou zrosme ostatky drahé,
Z nichžto strom nám přešlechetný zroste,
  Ovoce pak na něm přeblahé! —

I spi tedy, dobrý, starý otče!
  Spi tu s Bohem v lůžku studeném,
Až se někdy v nadehvězdném týně,
  Bratří tvoji, k tobě dostanem!
Pokud český jazyk nevyhyne,
  Tvé se v Čechách jmeno bude stkvít,
Pokud v srdci našich pra-pravnuků
  Věrná žíla česká bude bít!

Já pak tobě, velevážný kmete! —
  Již již sám kmet — ruku podávám,
Tě pak, laskavě bys s svého nebe
  Na mne zíral, srdečně žádám!
A když má i poslední hodina
  Temně s věže osudu zazní,
Otče nebes! otcovsky nás uvoď
  Tam, kde žádné strasti již není!

Bivoj.

Kdož to tam od lesa kráčí
Patou širokou,
Za živé vleče sem uši
Svini divokou?
Potvora se mocně brání,
Vztekem se třese;
Rytíř však ji předc na zádech
Jak ptáka nese.

Neunaveně s ní chvátá
Na knížecí hrad,
A již se srstnatcem stojí
U vysokých vrat.
Nad nimi se z okna dívá
Kněžna Libuša,
Vedle ní překrásná sestra,
Věšťkyně Kaša.

„Uvítej nám“ — mluví k němu —
„V hrozném souboji,
Uvítej nám s strašným lovem,
Chrabrý Bivoji!
Ty jsi mužně slovo splnil,
Ještos Kaši dal,
Skutkem hrdinským svou lásku
Vroucněs dokázal.“

A již rytíř v síni stojí —
Zástup lidu s ním;
Poklekna před jasné kněžny
Takto vece jim:
„Kýžby se té, po níž toužím,
Dar můj zalíbil,
Kýžby její outlé srdce
Ke mně naklonil!“

S zarděnou v tom Kaša tváří
Ruku podává:
„Povstaň, tvá milenka ti svou
Lásku přiznává.
Věz, že tě již mnohý měsíc
V srdci svém nosím,
Dnes pak teprv svou se láskou
Vůbec honosím.“

Tu rytíře svého zdvihnouc
Jeho celuje,
Před Libušou lásku věrnou
Jemu slibuje.
A skrz síně hradu plný
Plesu hlas věje:
„Chrabrost takou samá jenom
Láska věncuje!“

Což vy, rytířkové dnešní,
Tomu říkáte,
Zdaž i *vy* milenkám vašim
Svině chytáte?

Zdaž i vy podobnou chrabrost
  V prsích cítíte,
A jak Bivoj s potvorami
  V souboj chodíte?

Cukrovéť, ach! oudky vaše
  Strachy se třesou,
Když okolo vás jen svini
  Zabitou nesou.
Živou dokonce v tak velké
  Vážnosti máte,
Že před ní na deset honů
  Pryč utíkáte.

S čímž pak tedy vy k milenkám
  Vašim chodíte?
Což jim na důkaz své vroucí
  Lásky nosíte?
Trochu kradených písniček,
  Fáborů, šperků,
A místo divoké svině
  Leda — veverku!

Zbořeniště.

Co to tamhle — prosíme tě,
  Pastýři! pověz —
Co to tamhle se vypíná
  Za zbořenou věž?

Okolo ní zřícenina
  Kamení seje,
A z jejího klína vrchol
  Borový chvěje.

„Neptejte se, milí páni,
  Na tu černou věž!
Já jsem jenom jedenkráte
  Před lety k ní vlez;
Ale již k ní nepolezu!
  Neb — milí braši!
Věřte si to neb nevěřte —
  Ono tam straší!“

„Každou půlnoc si tam těká
  Zohnivělý pes:
Štěká, skučí, smutně vije,
  Že až trne les.
Kotel s dukáty obíhá
  Tam zakopaný,
Tenť plamenem modrým hoří
  Zrovna u brány.“

„Jak ale kohout svou píseň
  Kokrhat počne,
Všecko, co jsem vypravoval,
  Hned se pryč octne.
Pes umlkne, jeho tváře
  Ohnivá svadne,
A kotel se i s dukáty
  Zase propadne.“

„Povídá se, že tam někdy
Bydlil lakomec,
Vždy jen na pytlících sedě
Jako jezevec.
Dukáty jen vždy shraboval,
Je si počítal,
Dobrého však ni sobě, ni
Jiným nedělal.“

„Jednou, když na truhle seděl —
Věru, není žert! —
Přišel k němu — Pánbůh s námi! —
Sám rohatý čert.
O klíč ku železné truhle
Se s ním chramostil,
A když on ho pustit nechtěl,
Krk mu zakroutil.“

„Teď prý musí věky věkův
V půl noci chodit,
V psovské tváři zlato hlídat,
Štěkat, skučet, výt.
Tak se mamon odměňuje,
Kdo se mu oddá,
Ani živý, ani mrtvý
Pokoje nemá.“

„Mnozí blázni jsou ten poklad
Tam již hledali,
Ale pro psa šklebícího
Nic nedostali.

Já pak z něho nic nežádám
  Za duše ztrátu,
Chraniž Bože mne od pekla
  I od dukátů!“

„Neptejte se tedy, páni!
  Na tu černou věž,
Raději bych, věru! umřel,
  Než k ní ještě lez!
Mne tam žádný již nespatří —
  Neb, milí braši!
Věřte si mi neb nevěřte,
  Ono tam straší!“

Poustevník.

V borovém na skále háji
  Stála někdy poušť,
Za ní maličká zahrádka,
  Vedlé tmavá houšť.
Před okénkem bublal potok
  Skrze kvítečka,
Asi třidcet kroků dále
  Byla kaplička.

Na té lesní poušti bydlel
  Smutný mládenec,
Žíněný na těle rubáš,
  Na hlavě věnec.

V jedné svadlé ruce žaltář,
V druhé růženec;
V samotě jsa jenom doma,
V světě cizinec.

Ráno když odzvonil v kapli,
Šel v zahrádce rýt,
Modliti se mezi růže,
Líce slzou mýt.
V poledne podruhé zvonil,
Večer potřetí,
Před spaním pak počal k harfě
Přesmutně pěti.

Žádný k němu přijít nesměl;
Neb se lidí bál,
Zvláště ale *sličným dívkám*
Vždy se vyhýbal:
Snažně prosil, na pokoji
By ho nechaly,
A k lesní kapličce *nikdy*
Neputovaly.

Vidouc slzy v jeho očích
Žádný tam nešel,
Takže *samoten* dvě léta
V té poušti bydlel;
A když třikrát za den zavzněl
Z kapličky zvonec,
Říkávali: „Ach! to zvoní
Smutný mládenec.“

Jednou ale skrze tři dni
Zvoneček nezněl;
Tu se ulek' lid pod skalou —
„Vždyť snad neumřel?"
Strachem bledý k poušti lezl,
Však — bez naděje,
Kamby poustevník se poděl,
Smutně hledaje.

Až — hle! v kapli, před oltářem
Leží mládenec,
Žíněný na těle rubáš,
Na hlavě věnec.
Ve studených rukou drží
Žaltář, růženec — —
Do nebe se odstěhoval
Světa cizinec.

List na harfě visí malý
S zlatou literou:
„Ten, jenž tady odpočívá,
Umřel jest láskou.
Černá nevěrnost milenky
Sem ho zahnala,
Černá nevěrnost milenky
Srdce užrala."

„Mládenci! co světem nyní
Blaze kráčíte,
V srdcích o bolestech lásky
Ještě nevíte:

Utíkejtež před dívkami
  Jako rychlý chrt;
Nebť vám všecky za upřímnou
  Lásku dají — smrt!“ —

Rozbořená tvrz.

Stojí u moře na skále
  Rozbořená tvrz,
Les v ní roste, noční vichr
  Šumí skrz a skrz;
Déšť a mlha zdi rozmáčí,
  Sníh do ní padá,
Od roku k roku se víc a
  Více rozpadá.

Z její věže v každou půlnoc
  Vyjdou dva bílí
Duchové, se procházejíc
  Nějakou chvíli.
Pak si sednou na kameně,
  Kvílí a slzí,
A jak kohout zakokrhá,
  Hned opět zmizí.

Ta tvrz mívala před lety
  Pána, rytíře,
Jmenovali ho jen vůkol:
  Divoké zvíře;

Neboť co kdy ohavného
  V člověku bylo,
To se v jeho hnusném srdci
  Všecko plodilo.

Pohled jeho již zuřivou
  Strašil tvářností,
Oči byly od sokola,
  Obrové kosti:
Vousy nikdy nečesané
  Líce mu kryly,
Hlas i ruka zdaleka již
  Lidu hrozily.

Dnem i nocí ozbrojen na
  Loupež jezdíval,
Slabé poutníky porážel,
  Kupce obíral.
Statek lidský, krev a vražda
  Byly jemu žert,
Neboť nebyl jen zlé zvíře,
  Ale lítý čert!

Ze všech všudy citů lidských
  Žádného neznal,
Na ctnost, na čest jména svého
  Jakživ nic nedbal;
S pacholky jen, tak též s lotry,
  S plevou lidstva žil,
A když nevraždil, neloupil,
  Celé noci pil.

Avšak předce měl ten zlý duch
V hradě andělka,
A to byla jeho dcera
Slečna *Adelka*.
Otec co jen vztekle snažil
Všecko zkaziti,
Anděl ten se přičiňoval
Ponapraviti.

V jejím srdci jsou se stkvěly
Všeliké ctnosti,
Které smrtelníka krášlí
V zemské bytosti.
Obrázek šlechetné matky
V duši, na krku,
Žila jak beránek tichý
U prostřed vlků.

Vnítřní její krása stkvěla
Se i zevnitřně,
Neb to dobré děvče bylo
Nad míru sličné.
Co kdy Fidias vytesal,
Co kdy Rafael
Krásného maloval, vše to
Na ní jsi viděl.

Toho cheruba chtěl otec
Krutý zahodit,
K sňatku s jedním ze svých divých
Spolníků nutit:

Všímť on, co kde hrozno bylo,
Ubohou strašil,
Nenávistí, vězením, ba
smrtí i hrozil.

Avšak dívka uposlechnout
Nemohla více,
Neb již dávno bylo její
Zadáno srdce.
Robertovi — který, jako
Liliový list,
V hradě ještěrů tom plném
Jediný byl čist.

Robert byl, co jeho dívka,
Krásný jak anděl,
Dobrotou a sličnou ctností
Jak ona se stkvěl.
Obě srdce sobě rovná
Brzo se našla,
Brzo v svazek věrné lásky
Na věky vešla.

Když tak otec strašnou chvílí
Na ni dotíral,
A zas vězením a smrtí
Jí vyhrožoval:
Ach tu dívka rozdrcená
K nohoum mu klesla,
A cit horoucí své lásky
Jemu přednesla.

Ó, že to kdy učinila!
  Otec, divý kat,
Vztekem ve tváři zčervenal,
  Jak krvavý šat!
Řva dceru za vlasy vleče
  K oknu na hoře,
A ji s kletbou, tygr! tygr!
  Vrhne do moře!

Tu rozježen jako saně
  Po hradě běhal,
By doplnil ukrutnost svou,
  Roberta hledal.
Najda ho, an v zvuky harfy
  Žalostně zpíval,
Dvouhrannou mu ostrou dýku
  Do prsou vehnal!

Avšak — pomsto! — od té chvíle
  Pokoje neměl,
Roberta i bledou dceru
  Bdě i v snu viděl.
Ani loupež, ani válka,
  Ba ani víno
Vraha dítěte vlastního
  Již netěšilo!

Pod střechou nemoha živ být,
  Skály v duši tíž,
Putoval k božímu hrobu,
  Černý v ruce kříž.

Tam ze svého ukrutenství
Se vyzpovídal,
A prose Boha za milost
V pokání skonal! —

Toť jest, mládenci a panny!
Na rozbořený
Hrad ten zpěv, vám na památku
Při harfě pěný.
Politujtež ukrutnosti
Obět tu dvojí,
Útrpně řkouc: „Spočívejtež
V svatém pokoji!“ —

Jan za chrta dán.

(Staročeská povídka.)

1.

Pospěšte sem pacholátka
S děvčaty!
Starec bude s lyrou v ruce
Zpívati.
Do minulých časů hledí
Jeho duch —
Popřejtež mu pozorlivý,
Tichý sluch! —

V Hrubých Kozojedech* leží
Přes průhon
Ještě podnes stará studně
A v ní zvon.

* Vesnice na Dymokursku v Bydžovském kraji.

Zvonu však již oko lidské
Nezhlídne,
Aniž vás kdy k modlitbě hlas
Pobídne.

Jenom jednou, přede mnoha
Století,
Pobožné měl staré ženě
Zazněti.
Ta v té studni len a přízi
Máchala,
A jej do polou ven na ni
Vytáhla.

Užasla, a velkou hrůzou
Omdlela;
Zvon ale i s přízí z ruky
Pustila!
Tu zvon s hřmotem přenáramným
Ke dnu kles',
Zazněl, až se hnul a zatřás'
Vrch i les:
„Jan, Jan za chrta dán!“

2.

Jede ostrým klusem domů
Hrubokozojedský pán;
Vedlé něho vede chrty
Věrný sluha, dobrý Jan.

Rytíř, jako mračná bouře,
S koně dolů škaredí,
Že mu o psu nejmilejším
Lidé nevědí!

Třetí den již v širém poli,
V lesích, skalách hledají;
O ztraceném ale chrtu
Ani zdání nemají.
Přesmutně se domů vrací,
Tichý jako noc a smrt
Rytíř, často vzdechna volá:
„Ach! kdež jest můj chrt!“

Na silnici stojí baba
Na dvě berle sehnutá,
Škaredá, co soví hlava,
Jednooká, hrbatá;
V tvářnosti je samá brázda,
Ruka kůže jen a hnát —
Hlasem — jako vrání krákot —
Jezdcům káže stát!

„Kaž, rytíři! svému hřebci,
Svému lidu zadržet;
Po čemž trudným čelem dychtíš,
Ode mne lze obdržet.
O tvém prchlém milencovi,
O tvém drahém chrtu *vím*.
Zadarmo ti ale, věru!
O něm nepovím!“

„Vydáš-li mi svého *Jana*,
Bude zejtra doma chrt. —
Co s ním počnu? — Černokněžku
Zmladí jinochova smrt.
Mám-li — tak jest v hvězdách psáno —
Děvče zas se usmívat,
V jinošské se krvi musím
Častěj umývat!“ —

Na ta hrozná slova zbledl
Švarný jinoch, co stěna
Mezi nadějí a strachem
Vrhl se na kolena;
Lítostivým hlasem prosí
Statečného rytíře,
Život věrného by sluhy
Nedal za zvíře!

Rytíř však jen horkou vášeň
Svého srdce poslouchal,
Na tvář bledou, poslzenou
Svého Jana nekoukal. —
„Přiveď chrta — pravil k babě —
Zítra na usvitě k nám;
Věru, že ti bez meškání
Jana za něj dám!“

3.

Jitro se červená z východní brány,
U hradu čeká již baba a chrt.
Pacholík, neusnuv, z strážnice hledí,
Vidí své neštěstí, vidí svou smrt!

Klopýtá k rytíři: „Pane! ó pane!
  Milost a útrpnost s ubohým měj!
Nedávej kouzelné pravici Jana,
  Sluneční záři a život mu přej!

Rytíř však nad chrtem radostí jásá,
  Neslyší jinochův žalostný hlas;
Objímá babu, i objímá chrta,
  Poroučí přistrojit radostný kvas. —
A když se s večerem baba uklízí,
  Jana jí v okovech ven vyvedou —
Draci dva ve voze škaredočerném
  S Janem a s babou se k lesu berou!

4.

Neminulo ale ani
  Pět neděl,
Chrt ten draze vykoupený
  Zcepeněl! —
Tu si rytíř vlasy trhal,
  Hořem vyl;
Chrta však již ani Jana
  Nezbudil!

A když divé bolesti čas
  Ukrotil,
Srdce opět lidským citům
  Navrátil:
Tu ho počal v svědomí červ
  Hryznouti,
Nad oči mu Janův obraz
  Vinouti. —

„Jene! — volal často — Jene
Nevinný!
Ukrutností svého pána
Zničený!
Nakloň ke mně s přísných nebes
Hlavu svou,
A odpusť mi želícímu
Vinu mou!“ —

Na to kázal kostelíček
Založit,
Při něm dřevěnou zvonici
Postavit.
Na ni svěsit zvon ze stříbra
Jasného,
Jímž by denně za Jana se
Zvonilo.

Když však naň ponejprv zvonit
Počali,
Hrůzou všem u zvonu zuby
Cvakali;
Nebo místo zvuku stříbra
Zazněl hlas
Hřímající, až se kostel
Pozatřás':
„Jan, Jan za chrta dán!“ —

5.

Slyše to pán Kozojedský
  Hořce počal plakati;
Oděv rytířský se sebe
  Divou rukou trhati.
Rubáš žíněný si kázal
  Přinést, jím se přiodil,
A k dřevěné zvonici se
  Za zvoníka dostavil.

A — hle! ke zvonu když dolez',
  Provazu se uchopil;
Červa v srdci žeroucího
  V okamžení necítil;
Aniž víc zvon taká slova
  Nevydával ze sebe;
Zněl však, co hlas Cherubína,
  Když se vrací do nebe. —

Jednou se však po klekání
  Starý zvoník nevrátil;
Pod zvonem ho zvonícího
  Šíp kostlivcův uchvátil.
Ale na pokojné tváři
  Ruka cizí napsala:
Že se jemu vina velká
  Milostně prominula.

6.

Po časech, po letech, když se odbojců
Strašlivý po Čechách rozbouřil shon,
Rozkotal kostelík, rozkotal hradbu,
Zvonici strhli, i stříbrný zvon;
Strhli, však nezhltli; nebť mocná ruka
Božího anjela ukryla jej,
Zaryvši do sypké hluboké studně:
Můžeš-li, Žižkovče! děl se o něj! —

Od oné doby tu spočíval v chladné
Vodě a bařině stříbrný zvon;
Okolo něho si bučela stáda,
Zahřmělo lovectví, křepčení, hon!
Pořád tu v hlubině skrytý zůstával,
Až jej předc v podivně osudný den
Pobožné babičky usvadlá ruka
S předivem napolou vytáhla ven!

Tenkráte naposled výslovným hlasem
Vyvolal: „Jan, Jan, Jan, za chrta dán!“
Potom již nebyl až do časů dnešních
Slyšán, ni smrtelným okem vidán.
Bezpečně sousedé vodu teď váží,
Bezpečně máčejí konopě, len;
Zvon zmizel na věky; nikdy ho žádný
Nevydá na světlo ze studně ven! —

3.

Zpomínejtež tedy, dítky!
  Na zvonec;
Přivedl jsem povídku již
  Na konec.
Dále by vám bylo marno
  Zpívati,
Počínáť z vás mnohé očkem
  Mžírati! —

Vezměte si příklad z mého
  Rytíře,
Nedávejte duši drahou
  Za zvíře.
Hleďte z mládí každou vášeň
  Krotiti,
Tak se Bohu, lidu všemu
  Líbiti!

Odevzdejte se teď tiše
  Spaní v moc,
Pán Bůh náš vám račiž dáti
  Dobrou noc!
Dřív však, než vám očka sklíží
  Spánek váš,
Za Jana se pomodlete
  Otčenáš! —

Dítě na hrobě matčinu.

Poupátečko! co tu děláš
  Na tom hrobečku?
Proč ručičky tak žalostně
  Zdvíháš k měsíčku?
Proč tak kvílíš, až ti hořem
  Srdce usedá,
Co tvé očko uslzené
  V hřbitově hledá?

Vichry jako led mrazoví
  Na tebe vějí,
Že se třeseš, až ti zimou
  Zoubky chřestějí?
Pojdiž, smutné ubožátko,
  Pojď se mnou domů;
Mohlo bys způsobit tílku
  Smutnou pohromu!

„Ach, předobrý muži! nech mne
  Na hrobě sedět,
A skrz hořkých slzí potok
  Do něho hledět.
Nech, ať ručičkama lomím,
  Třesu se zimou,
Však, ač outlé jsou mé oudy,
  Proto nezhynou!“

„Kýž bys věděl, co ten smutný
 Pahorek kryje,
A pod jeho drnem jaké
 Srdéčko hnije!
Kýž bys věděl, jaká starost,
 Jaké milosti
Časné mi tady práchniví
 V šeré temnosti."

„Ach, má máti, drahá máti!
 Ty mne nevidíš,
Aniž opuštěné dcerky
 Žalost neslyšíš!
Dcerky, která na tvém hrobě
 V noční mhle chřadne,
A jak mrazem připálená
 Růžička vadne."

„Dobrý Bože! vyslyš prosbu
 Mé nevinnosti,
Dej, ať na matčině hrobě
 Složím své kosti!
Aby smrt mne, jak v sen libý,
 Ukonejšila,
A mateřským drahým prsoum
 Opět vrátila.

A Bůh dobrý, slyšev prosbu
 Dceřinu, seslal
Cheruba, by k dobré matce
 Do nebe ji vzal.

Duše nevinná se vznesla
K obloze. Tělo
Na matčině hrobě ráno
Zstydlé leželo.

Na Hradečanky.

Roztomilé Hradečanky,
Jenž teď žijete,
Ještě růžové mladosti
Věnce vijete:
Pospěšte si cválem ke mně —
Lyra zlatá zní;
Bůh můj z každé struny věje —
Pospěšte si k ní!

Ona vaši krásu slaví,
Vaši líbeznost,
Dobrotu srdéček outlých,
Kázeň, pobožnost;
Všecko na vás, všecko vůkol
Vás co máj kvete:
Nad vás, milé Hradečanky,
Není na světě!

Proto jsem hned od dětinství
Vám se odevzdal,
Před chůvou již na vodítkách
Za vámi se dral;

Mezi vámi v blaženosti
   Nevýmluvné žil,
S vámi rejdil, s vámi zpíval,
   S vámi čtveračil.

Jako hošík, jako jinoch,
   Jako mládenec,
Vil jsem vám jen, ve dne v noci,
   Lásky své věnec.
Večer tiše pod okénkem
   Vaším stávaje,
By matinka nevěděla,
   S vámi šeptaje.

S vámi? — ach! ne s vámi, ale
   Snad s matičkami
Vašimi, aneb dokonce
   Se babičkami.
Těch se tažte, ty vám ještě
   O mně povědí,
Neboť ze předešlých časů
   Všelicos vědí.

Bývaly jsou, i já býval —
   Ach! my bývaly;
Jako teď *vás*, tak jsme tenkrát
   Jich jen slavili.
Ten však přeukrutný mocnář,
   Vražedlný čas,
Zlámal jejich kráse i — mé
   Blaženosti vaz.

Já teď s nimi polehoučku
Do honu vadnu,
A již — bodejž to nevidím! —
Ku hrobu chřadnu.
Ale proto předce ještě
Všecky vás rád mám,
A vám i jim chvalozpěv svůj
S radostí zpívám.

Jim za tisíc blažeností
K poděkování,
Vám za libou trpělivost
Při poslouchání.
Co vy teď jste, ony byly:
„Milosti obět —“
A co ony teď, budete
Vy za hrstku let.

Vemtež tedy, staré, mladé!
Laskavě co má —
Snad již brzy němá — lyra
Vám dnes podává.
Věřte, že jsem celý věk svůj
Vám vše dobré přál,
Vás si vážil, vás jen slavil,
Vás jen miloval.

I teď, kde již vous a vlasy
Cválem bělejí,
Oudy slabnou, oči obě
Mně se kalejí.

Tvář a čelo pobrázděné
  Očitě vadne,
A již brzyčko do chladné
  Postýlky vpadne. — —

I teď ještě jste má radost,
  Mé potěšení,
Mého srdce náchylného
  Sladké toužení;
Tak že když si k některé z vás
  Jenom přisednu,
O čtyry sta dlouhých neděl
  Rychle omladnu.

Přejtež tedy, přejtež, prosím,
  Zpěvci starému,
Až ku prahu hrobovému
  Vám vždy věrnému;
A — když do něho mne dávno
  Hrobník zakopal,
Rcete: „Buď mu země lehká;
  On nás miloval!“

Lenka.

V chládečku seděla,
  Věnce vila;
Poupátko růžové
  Sama byla.

Věnečky uvité
  Rozdávala,
Pro sebe žádného
  Nenechala.

Aj! proč pak, děvčátko,
  Vše rozdáváš,
Sobě pak žádného
  Nenecháváš?
„Myslíte? — vonnější
  Předce schovám,
Svému jej milému
  Dovychovám.

„Ten věnec nemůž být
  Vážen dosti,
Slujeť on věneček
  Nevinnosti.
A která milému
  Ten k oltáři
Přinese, ta se jen
  Dobře zdaří.

Neb, měj si bohatství
  Klenotů dost:
Není předc žádného
  Nad nevinnost.
Děvenku, která *ten*
  Jednou ztratí,
Zlato ni stříbro již
  Nezbohatí!" —

Ústa děvčete.

Ústa krásná jako růže,
Ústa sladká jako med,
Do vašichž outlinkých koutků
Šelma Milek sobě seď:
Neusmívejte se, proboh!
Ani slova nemluvte,
Sic ho z sebe mně do srdce
Jako šipku vženete!

Tys mi uďála.

Pověz pak mi, roztomilá!
Co to se mnou je?
Honí mne to pořád sem tam,
Nemám pokoje;
Světnice mi brzo velká,
Brzo zas malá,
Ve dne v noci tebe vidím — —
Tys mi uďála!

Chci li za stolečkem psáti:
Sedíš na péře;
Čtu-li: vidím jenom tebe
V každé liteře.
Sáhnu k houslím: ty mi zavzní,
Jakbys se smála;
Ty jsi péro, kniha, hudba — —
Tys mi uďála!

Jestli od tě pryč chci jíti:
  Nemohu se hnout;
Když se na mne zaškaredíš,
  Mním hned zahynout!
Podepřeš-li kdy se na mne,
  Stojím jak skála,
V jitro, v soumrak na tě myslím — —
  Tys mi uďála!

Což to asi dále bude,
  Jak to zamezit?
Musímť já tvé svodné čáry
  Časně předejít.
Neb — nechci-li uschnout — mám již
  Vrchovatý čas,
A — když jsi ty *mně* uďála —
  Udělám ti zas!

Sestřičky.

Bětuška je jak beránek
  Mírná, způsobná, tichá;
V koutku sedíc pilně přede,
  Jemňounce při tom dychá.
Hochů zdaleka se bojí,
  Žádného si nevšimne,
V samotě je nejraději,
  V noci jako i ve dne.

Baruška pořád jen zpívá,
  Slavíček jak ve houšti,
Skáče jako švihlé srnky,
  Když je jaro rozpouští.
Na jinochy i na starce
  Bez upejpky se směje,
Lítá po domě jak zefír,
  Jenž skrz volšinu věje.

Která se ti lépe líbí,
  Kterou si chceš namlouvat?
Barušku, a ne Bětušku,
  Budu, věru! milovat.
Neboť u Bětušky vidím
  Rouškou zahalený bič — —
„Tichá voda břehy mele,
  Prudká běží vrchem pryč.“

Cikánka.

Seděla cikánka
  U keříčka;
Vůkol ní pěšinkou
  Šla Andička.
„Bůh tě, má panenko!
  Rač požehnat;
Pojď, sedni ke mně sem,
  Dej si hádat.“

„Ukaž mi ručičku — —
Ou, dítě, ou!
Tři se hned o tebe
Hoši perou:
Jeden má peníze,
Druhý sličnost,
Třetí pak — lásku jen
A upřímnost.“

„Ty ale vábíš dnes
Bohatého;
Zítra se usmíváš
Na sličného;
Láska pak — co vidím?
A upřímnost —
Jsou u tě nehrubě
Vážený host.“

„Andulko, Andulko
Pošetilá!
Poslyš co cikánka
Vyjevila.
Chraň se peněz, chraniž
Se sličnosti,
Lásky se přidržíc
S upřímností.

„Sličnost za několik
Májů svadne,
Bohatý často dost
V nouzi padne;

Láska však, Ančičko,
A upřímnost
Vytrvá v mileném
Srdci věčnost.

Rtové děvčete.

Co se na mne květní rtové,
Co se na mne smějete?
Že jen zpívám již a piji:
To mně věřit nechcete?
Ovšem když tak roztomile
Ke mně si zamíříte,
Tak, byť i byl básník starý,
Předce jej rozblázníte.

Lechtivá otázka.

Ptala se mne milostenka
Včera v zahájí,
Co mám radši, zdali víno,
Zpěv, a nebo — jí?
Ale však hned na svědomí
Mně uložila,
By se jenom pouhá pravda
Jí vyjevila.

Milý Bože! myslil jsem si,
Kterak říci mám?
Co z těch tří mně nejmilejší,
Věru, nevím sám.
Někdy zpěv a někdy víno,
Někdy zas ona;
Neb na světě není stejný
Den, ni hodina.

Tebe arci, milé dítě!
Nade vše rád mám,
Ale proto vínem, zpěvem
Předc nepohrdám;
Ano někdy u mne časy
Tak jsou proklaty,
Že se mi zdá zpěv neb víno
Milejší než ty.

Prosím tedy, mé poupátko,
Nech vší závisti,
Přej mi dále s vámi *všemi*
Stejné radosti.
Nejdřív ty, pak zpěv, pak víno —
Tak se to patří;
A když bleskne dobrá chvíle:
Pojďte všecky *tři!*

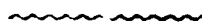
Dítěcí hrob.

Aj, hrobeček nízký, skrovný,
Bez málinka zemi rovný —
  Co pak medle přikrývá
Trávníček tvůj zvlhlý rosou?
Podvrácen kdo smrti kosou
  Pod tvým drnem spočívá? —

„Přikrývám tu nevinňátko,
Čtyrnedělní nemluvňátko,
  Klenot smutné mateře.
Ona pláče, nyje, vzdychá,
A tu k zemi zem se míchá
  U bezového keře.“

„Slza uschne, keř usvadne,
Radost, žalost nemá žádné
  Na tom světě stálosti!
Neptej se víc, zaodejdi,
Do vlastních si prsou vejdi,
  Přemýšlej o věčnosti!“

Od hrobku jsem zaodešel,
Do vlastních jsem prsou vešel,
  Myšlénky se rozmetly!
Z hrobku — nevinnosti lůže —
Do rána dvě bílé růže
  Co dvojčátka vykvetly!

Mařenka.

Byť si mne i tisíc krásných
Děvčat vábilo,
Předc by se mi ani jedno
Nezalíbilo;
Neb když jedno v srdci příliš
Hluboko sedí,
Oko na všecky pak jiné
Studeně hledí.

Já mám děvče, že mu rovné
Pod nebem není!
Hlásek jeho nad slavíčka
V jedlovině zní;
Jeho nožičky jak srnčí
Křepčíce hrají,
Tváře jeho jako východ
Zavykvítají.

Rtové jeho se jak poupě
Růžové stkvějí,
Očka se jak na obloze
Hvězdy blyštějí.
Ach! což jest to přemilostná,
Krásná panenka — —
A ke všemu tomu ještě
Sluje — Mařenka!

Studýnka.

Studýnka se v stinném háji
   Prýští ze skalí,
Jemně plynouc přes oblázek
   V houštinu valí.
Kvítečky z vonného břehu
   V ní se zhlížejí,
Nad ní, v křoví slavíčkové
   Líbězně pějí.

K studýnce té každé jitro
   Milka putuje,
Jejím líběchladným stříbrem
   Tváři si myje.
Tváře, ruce, ňádra sněžná,
   Outlá ramínka — —
Ach! můj dobrotivý Bože,
   Kýž jsem studýnka!

Pobídka.

Mládenci, děvčátka,
   Pojďte sem v háj!
Mladost je blaženost,
   Mladost je ráj.
Hájek vám prostírá
   Drníček, stín,
Drníček kvetoucí
   Měkounký klín.

Potůček houštinou
Libě crčí,
Na buku veverka
Temně vrčí.
Holub zamodralý
Z doubku vrká,
Ze skály krkavec
Švarně krká.

Jelen si ze skladu
Ven vychází,
Srnec přes široký
Potok sází.
Sluněčko k západu
Se snižuje,
A jehly smrkové
Pozlacuje.

Vůkol se vše těší,
Vůkol radost —
Srdéčka vám zdvíhá
Jará mladost!
Nepoužiti jí,
Věru, jest hřích;
Hodiny prchají —
Užijte jich!

Básník a babička.

S tebou, babičko! mám sedět
  V chládečku a pít?
Hledět na tvé suché prsty,
  Kterak umíš šít?
O předobrých starých časech
  S tebou rozmlouvat,
A snad posléz si — o jerum! —
  S tebou žertovat?

Milá babičko! nežádej,
  Co nemůže být.
Sedět v chládečku *chci* s tebou,
  Rozmlouvat i pít;
Ale *žertovat* — ó slunce!
  Kde pak šprýmů vzít?
Mlčiž, babičko, a nechtěj,
  Co nemůže být!

Děvče a starý básník.

Co mám v chládku s tebou dělat,
  Milý tatíčku?
Ovšem, ovšem že mne prosíš
  Jen o chvilčičku;
Ale co u tebe počnu?
  Víno nepiju,
A když slunce za les zajde,
  Pak již nešiju.

Že mně zazpíváš? — aj, arci,
  Písně *miluji;*
Ale jen když ze rtů krásně
  Růžných zaznějí.
Tvé však, tatíčku, že jsou již
  Svadlé, nalezám — —
Budiž tedy s Pánem Bohem,
  Pí a zpívej sám!

~~~~~~~~

Píseň krále Šalomouna.

Vanitas vanitatum, et omnia vanitas

Bývával jsem švarný hošík,
  Všeho míval vždycky dost!
S zlatou lyrou, s zpěvem, s žertem
  Na všech stranách milý host.
Bohyně se na mne smály,
  Vždy mne k sobě lákaly;
Jako včely vůkol květu
  Okolo mne lítaly!

Ale, ach! to štěstí, věru!
  Malé mělo stálosti!
Jen jsem s jednou k oltáři šel,
  Již byl konec radosti.
Ostatní panenky nad mnou
  Nosíčky hned krčily,
Zůstal-li jsem přes moc u nich,
  Ze dveří mne honily.
~~~~~~~~

Stav se vdovcem — zas jsem mínil
Starou cestou kráčeti;
Holky ale nechtějí už
Na mne ani hleděti;
Ač jim stokrát vypravuju,
Jaký jsem byl někdy hoch —
Každá praví: „S Pánem Bohem!
Z jara jenom kvete hloh!“ —

Bodejž vás! — což starý básník
U vás nic již neplatí?
Myslíte, že *mladíkové*
Umějí jen zpívati? —
Nechte si tedy ty hejsky,
Já vám jich nezávidím;
S lyrou raděj, se skleňcí se
Do chládečku uklidím!

Tam se rozložím jak čtyři
Na kolébku drnovou,
Vesele si počnu zpívat
Píseň Šalomounovou.
„Nejhorší, to věřte, bratří,
Ze všech kantorů jest čas;
Neb on všechny zpívat učí:
Vanitatum vanitas.“ —

Vy pak, jenž se posmíváte,
Lehkovážná děvčata!
Vy též někdy poběhnete
Skrze jeho pračata.

Osud můj i *na vás* čeká,
  Přestanete chechtati,
A budete, chtěj neb nechtěj,
  Šalomounskou zpívati! —

Na Libinku.

Proč se ti vyhýbám,
  Drahé dítě? —
Nechci odpovědí
  Rozhněvat tě;
V mém kalendáři však
  Psáno stojí:
„Spálené dítě se
  Ohně bojí." —

Štěstí.

Štěstí, štěstí! kde se touláš,
  Že se u mne nestavuješ?
Že jen *okolo* mne stále
  Praporce své rozvinuješ?
Že jen samým darmochlebům
  Hrdla medem svým prolíváš,
A co macecha se na mne
  Věčně jen skrz prsty díváš?

Což jsem se hned v outlém mládí
  S tebou dosti nenadvořil,
Před tvým trůnem hlavou k zemi
  Jak živ dost se nenakořil?
Obětí těch nejskvostnějších
  Tobě denně nevěnoval,
A z své nizounké chaloupky
  Na tě dost se nenavolal?

Volal jsem tě ve dne v noci,
  Volati však již nebudu!
Přej si komu chceš! já klidu
  Proto předce nepozbudu.
Vímť, že se jen ničemníkům,
  Bláznům, darmochlebům dáváš,
A co v světě rozšafného,
  Věčné bídě zanecháváš. —

Měj se tedy, měj se dobře,
  Na věky se s tebou žehnám;
Teď již při západu slunce
  O tvou milost hrubě nedbám.
Ano, kdybys ke mně *chtělo*,
  Ani ke dveřím se nehnu;
Bez tebe jsem život strávil,
  Bez tebe i ve hrob lehnu.

Štěstí, slyševši mne, k oknu
  U komůrky přiletělo,
A tu neomylnou pravdu
  Do ucha mi povědělo:

„Ovšem žeť mne marně hledat!
  Osud panuje teď všude;
A kdo narodil se *grešlí*,
  Grošem do smrti nebude!“

Bětuška.

Běhala Bětuška hájem
  Přes křoví a drn,
Nenadále se jí vrazil
  Do nožičky trn.
Bolestně ubohé děvče
  Kulhat počalo,
Sednouc smutně na drníček
  Hořce plakalo.

Šel tu švarný mysliveček
  Stezkou vedle ní,
Ptal se, litoval, a vytáh'
  Z nožky jí trní.
Za pomoc ale hubičku
  Žádal a — dostal;
Pak se se svým bystrým psíkem
  Dále v houští bral.

„Proč pak se ode mne béreš
  Lékaři, ach, můj?
Novou ve mně bolest zhojí
  Vzhled toliko tvůj.

Co mi platno, že jsi z nohy
Ostrý trn dobyl;
Když jsi mnohem ostřejší mi
Do srdéčka vryl?!“ —

Pinka a starý básník.

Tedy mně, vrtkavá Pinko!
Nedáš ručičku?
Proč pak? snad že se mi vlasy
Bělí trošičku?
Z očí že již žádné jiskry
Mně nelítají,
Tváře vadnou, nohy v tanci
Mi klopýtají?

Ovšem, milá Pinko! to jsou
Veliké chyby,
A hoch starý se, panenky!
Vám již nelíbí? —
Ale básník, ten snad předce
Ohled zaslouží?
Tenť toliko po písničkách
Plamenně touží.

Předce ne? — Nu tak poslechni
— Nechci se hněvat —
Co ti bude starý věštec
Teď prorokovat.

Co se, Pininko! *mně* stalo,
Stane se ti též,
Za přehoušli let se zboří
I *tvé* krásy věž!

Očiček tvých oheň zhasne,
Ňádra ti svadnou,
Tváře zbledne, pysk ti zmodrá,
Oudové schřadnou:
K nosu vstupovati počne
Suchá bradička,
A z mé krásné Pinky bude —
Stará babička!

Což bys potom ráda chtěla
Žert za žerty brát;
Nebude tu ale hocha,
Který by chtěl hrát;
Neb o starou pannu málo
Kdo se rozhorlí,
Básník ale — sebe starší —
Předc se přiživí! —

Čekání na sluky.

Pro milovníky lovu.

I.

Večer.

Když tak po dešti k večeru
Slunce zapadá —
Tu to doma ve světnici
Pokoje nedá!

Dvojky se na stěně třesou,
Broky v tkanýři:
Aj! tu si myslivec rychle
K lesu zamíří.

Milord poskakuje napřed,
Dvojka na hřbetě;
Věru, druha šťastnějšího
Není na světě!
Ať si kdo chce chválí kvasy,
Plesy, muziky — —
Mně předc žádný roven není:
„Já jdu na sluky!“

Již, již pádím po pasece,
Již večer věje,
Loňské sidýlko se na mne
Z osyčí směje.
Hołub ze suchého dubu
Vesele houká,
Drozd ve vršku pěje dolů,
Na mne se kouká.

Od západu slabá záře
Již jen vysvitá,
Šerý soumrak stojícího
Myslivce vítá.
On se vždy jen na vše strany
Bystře ohlíží,
Ach! a předc se poutníček mu
Žádný neblíží!

Teď, teď, pozor! — vždyť tam pískla —
  Marná naděje!
Větříček to skrz větvoví
  Bezlistné věje.
Hvězdičky již vybleskují,
  Pořád víc se tmí —
Ach! můj upřímný Milorku!
  Půjdem již — bez ní!

Jak?! — ha! teď to žádný omyl —
  Je to ona, je!
Píská, varká — ale táhne
  Na ostro ke mně.
Vysoko jen ne, ne nízko
  Jen ať se zbočí;
Proti záškrabě ke světlu
  Ať se zatočí!

Ó! bohyně sama řídí
  Její prudký let;
Mně se šťastnému otvírá
  Elyzejský svět!
Ještě: „Psk! — var — var“ (ó hlásku,
  Jenž mi dech svírá!)
Dvojka: prásk!! — a poutníček můj
  Slavně umírá!

Milord letí tam, kde chudák
  Křidélky pleská;
A má ruka nesoucimu
  Na hlavu tleská.

Já ji od psa beru, s plesem
K nebesům zdvíhám,
Milordka pak důvtipného
Skoro objímám.

Hrdě teď si vykračujem
Po šťastném lovu,
My víc letíme než jdeme
Polem k domovu.
Pírko za kloboukem jeví
Stkvostnou novinku,
Pánům — tak na lovce patří! —
Přeje topinku!

II.

Svítání.

Ještě noc svým černým křídlem
Všecko přikrývá,
Co jen žije, ve snů lůně
Ještě spočívá:
Myslivci jen žhavá chtivost
Odehání sen,
Mocně mu do ucha šepce:
„Vstávej, bude den!“

A on rychle, jako vítr,
Skočí s postele,
Okamžením oblečený
Spěchá ke stěně.

Tkanýř s dvojkou na se béře,
  Chvátá ze dveří,
A za pánem bez volání
  Milordek běží. —

Jeden přes druhého tmavým
  Lesem pospíchá,
Přes pařezy, přes kořeny
  Hluboce dýchá.
Ještě za tmy na svém starém
  Místečku stojí,
Trpělivě, až se počne
  Šeřit, čekají!

Temnu na vzdor bystrým okem
  Do kola hledí,
Slyší pískat, slyší varkat,
  A — nic nevidí.
Ach! že pak se nechce dníti!
  Lověno! rozkaž,
Ať se šeří, a na dvojce
  Mušku mi ukaž!

A hle! od východní strany
  Již zasvitává,
Ptactvo po dubech a v houští
  Již se ozývá.
Tužba lovci srdce svírá,
  Duch se mu tají,
Poutníčkové však se předce
  Vidět nedají!

Ale teď — slyš! teď to píská,
Teď se to žene,
Celý milující párek —
Psiká — vedle mne!
Honem, honem zbraň ku tváři —
Dvojčička spouští —
Prásk ho! — ženich, prásk! nevěsta —
Klesli do houští!

Milord sotva ránu zaslech',
V roštině hledá,
Kořist tlamou pozorlivou
Pánovi dodá.
Hned se však zas k jeho nohoum
Zticha ubírá;
Srdci mému se radostí
Nebe otvírá!

Tu se zcela rozednívá,
Konec čekání;
Myslivec již v lese nemá
Žádného stání.
Nedá mu to — *musí* domů
S drahým lovem jít,
Aby se moh' s kořistí svou
Žence pochlubit.

Ona ho již vykukuje,
K háječku míří;
Jak jej zhlídne, hned se celá
Plesem zapýří.

Vidouc jeho úsměch volá:
  Pojď, mé vejsluní!
Tys, jak vidím, zasloužil dnes
  Dobré snídaní!“

Nemoc a pomoc.

Ráno.

Slunéčko když ráno
  Pozlacuje horu,
Chodím zamyšlená
  Do vonného boru.
Ptáci vůkol pějí,
  Rosa vlaží kvítí
Tu cos neznámého
  Srdce moje cítí.

Vejdu v stinné loubí —
  Ha! co před očima?
U chladného keře
  Krásný jinoch dřímá.
Na čele mu vlasy
  Kadeřavé chvějí,
Tváře se jak růže
  V plném květu rdějí.

Nevědouc co činit
  Stojím omámená;
Nohy se mi třesou,
  Třesou se kolena.

Srdce hmotně bije,
  Oko se mi kalí,
Neslýchaný plamen
  Do prsou se valí!

Obrátím se, běžím
  Domů ku matince,
Na srdce si tisknu
  Její drahé ruce:
„Politujte, máti!
  Ubohou děvečku —
Kýž by byla nikdy
  Nešla do borečku!“ —

Poledne.

Slunce přímo z výše
  Paprsky své spouští —
Zarmoucená sedím
  V javorovém houští.
Myslíc na jinocha,
  Kterak krásně dřímal,
Růžový jak oheň
  V tvářech se mu znímal.

Kterak — — ach! matinka
  Volá mezi stromy,
Strachy pro dcerušku
  Prchlou ruce lomí.

„Ach! kdežs dcero milá,
Kams se hájem dala —
Tatínek tě hledá —
Pojď! — bys obědvala.“

Ach! upřímná máti,
Nechtež mne tu v stínu;
V samotě jsem živa,
Mezi lidmi hynu.
Navraťte se domů,
Nemá otec čekat —
Koho srdce bolí,
Možno mu obědvat?

Večer.

Západníček věje,
Sluněčko se níží;
Stádo táhne z obce,
K večeru se blíží.
Přestává již ptactvo
V porostlinách pěti,
Mírný pokoj s nebe
Tichý večer světí.

Za zbořenou věží
Měsíc vybleskuje,
Z jabloně květ vonný
Zefír na mne věje.

Okolo mne všecko
  Ke snu se ubírá,
Ach! jen *mně* nešťastné
  Bolest srdce svírá.

Noc.

Ticho vůkol, ticho!
  Všickni živí spějí,
Šustíce jen v loubí
  Větříčkové vějí.
Měsíc s outrpností
  Na den dolů hledí,
Kde — nemohouc spáti —
  Smutné děvče sedí.

„Běda mně — ach, běda!
  Co se se mnou dělo?
Život ve mně vadne,
  Umdlévá mi tělo;
Bolest nevýslovná
  Víže všecky oudy,
A z očí se derou
  Horkých slzí proudy!“

„Upřímná matinko!
  Jak si, rcete, počnu?
Bolestí nesmírnou
  Smutné děvče zhynu!

O kéž je již ráno,
  Kéž mohu již z lůže!
Snad mi zlaté jitro
  Poněkud spomůže?“

Matka s těžkým srdcem
  Vyslechla dcerušku,
Na to — podepřena
  Rukou na podušku —
„Trp, dí, milá dcero!
  I já to zkusila,
Až mne tvého otce
  Ruka pozdravila.“

Na Jana V—.

Což pak se, ubohý!
  Co se sháníš?
Však se předc osudu
  Neubráníš.
Byť v tobě tytánů
  Kosti byly,
Předc by se v tom boji
  Rozdrobily.

Trp tedy, osud co
  Na tě skládá,
Nemožnost na tobě
  Bůh nežádá.

Nikdy mu zpozdile
  Neodmlouvej,
Kde nelze překročit,
  Podlízávej! —

Úplněk.

Tiše nad zbořeným zámkem
  Měsíc vychází,
Jako ženich, an do stánku
  Nevěsty vchází.
Jeho červené prv líce
  Zvolna bělejí,
Libí jemu větérkové
  Naproti vějí.

Na obloze výš a výš se
  Povyzdvihuje,
Vůkol stříbrným paprskem
  Svět osvěcuje.
Ohnivou přes rybník stezku
  Do vody ryje,
Z mlýnského kola na tisíc
  Hvězdiček síje.

Okna tvrze v jeho záři
  Z daleka se stkví,
Sově, supům jeho stříbro
  Na křídélkách tkví.

Skrz okénko do chudobné
  Světničky hledí,
Kde u kolovrátku ještě
  Milenka sedí.

Předˇ, děvečko! předˇte útlé,
  Bílé prstíčky!
Vždyť předete na povlaky
  Mojí Lenčičky,
O niž milostná nebesa
  Každý den prosím,
A kterou již čtyry leta
  V srdci svém nosím!

Taková již sličná děva
  Nikde nežije,
Tak upřímné, *věrné* srdce
  V žádné nebije!
Takový stud, taková ctnost,
  Také souznění
Vlídnosti a povolnosti
  Pod nebem není.

A ten klenot — dobrý Bože! —
  Bude zítra můj.
Kterak pak to, nebe jasné!
  Zasloužil syn tvůj?
Dejž mi tedy toho daru
  V vděčnosti zažit,
A s mou Lenkou až do smrti
  V vroucí lásce být!

Černokněžník.

Černokněžník stojí v kole,
  Vaří černé kořenı,
Ještěrčí a hadí játra
  V jedovatém spojení.
Vařečkou to míchá, již dal
  Z lidských hnátů dělati,
K tomu huhňá tajná slova,
  Až mu vlasy srstnatí.

Co to vaříš, černokněžče!
  Co to huhňáš do brady?
„Vařím kaši pro tvé děvče,
  Zvu ji do své zahrady.
Tam jak jenom čtyry lžíce
  Této černé kaše sní,
Hned tě nechá a potáhne
  Se mnou pryč k mé jeskyni."

O ty bídný černokněžče!
  Míchej, huhněj do brady;
Nebudu ti kaši jísti,
  Nepůjde do zahrady!
Neb já lepšího co — tuším —
  V srdéčko jí ukoval,
Kouzelněj než ty, bídáku!
  Milku jsem očaroval.

Na čas.

Čase! co cheš se mnou mít?
Myslíš snad, že se tě bojím,
Rány starosti své hojím;
Že se, prázen všeho plesu,
Jako list před tebou třesu,
Netroufaje jíst a pít? —
Čase! co chceš se mnou mít?!

Že jsi dost mne zdrancoval,
To je pravda! — Ale koho
Pak to také netrefilo?
Kdo pak pořád mladíkem
Zůstal, věčně bujníkem?
Kdo tvé jaro již přespal,
Listopad se mu dostal.

Aj! tak nech mne starým být.
Jen když Umka ještě přeje,
Slavík z lískoviny pěje —
Srdce vesele mi zvoní,
Smrt ho ještě nedohoní.
Aj, *tak* mne *nech* starým být,
Budu předc se smát a pít! —

Labuť.

Táhne labuť od Dunaje,
Sotva že se dní,
Peruť její jako harfa
Eolova zní.
Táhne k modrému rybníku
V bukové houští,
Na něj z nedohlídlé výšky
Dolů se spouští.

Tu se na hladině třikrát
Zvíří do kola,
Žádné tady její sestry
Není kolkola;
Zahude si, smutné zvuky
Vůkol rozstírá,
Pak sklonivši bílé hlavy
Tiše umírá. —

Tak i také starý básník,
Když čas vyprší,
Líbá lyru, z jejíchž strun hlas
Poslední srší.
Bohu díky prozpěvuje,
Lůžko si stele,
Pak se tiše tam ubírá,
Kde jsou anjelé!

Lenka.

Lenka sedí pod jablůňkou,
Vije věneček;
Z klína jeden po druhém si
Bere kvíteček.
Beránek se krotký v její
Outlý stín kreje,
Větýrek květ na děvčátko
S jablůňky věje.

Nevinným se dívka očkem
Na věnec kouká,
Poslouchá, jak na jablůňce
Holub si houká.
Plesajíc, že od háječku
Zefyr zafuká,
Z houštiny že za zahrádkou
Žežhulka kuká.

Žádná starost, žádná žádost
Prs nenadýmá,
Strast a trapnost ještě všecka
Vůkol ní dřímá.
Nic nebouří nevinnosti
Pokojný stánek;
Lenka je tak živa, jako
Její beránek.

Věku svaté nevinnosti!
 Proč dél netrváš?
Proč se, ach! tak brzo od nás
 K nebi ubíráš? —
Děvče ubohé! i *tobě*
 Také uplyne,
A srdéčka tvého poklid
 Raníčko zhyne.

Ach! pak budeš darmo ptactvo
 V houští poslouchat,
Darmo holoubek ti bude
 Z jabلůňky houkat;
Její kvítky zefyr darmo
 Ti do lůna vát,
A beránek darmo v drnu
 U tebe si hrát.

Srdce tvé probudí láska
 Z dlouhé dřímoty;
A uvrhne tebe v světa
 Trpké klopoty.
Prs ti rozedere bolest,
 Ňadra žádosti — —
Ach! přeškoda, ubožátko,
 Tvé nevinnosti!

Věku svaté nevinnosti!
 Proč pak netrváš?
Proč se, ach! od nás tak brzo
 K nebi ubíráš? —

„Věz, člověče! Tvorce sám mne
Volá od tebe!
Nebť vám nelze dosáhnouti
Na *světě* nebe.“

Útěcha.

Jestli ti člověče bída,
Strast a nouze prsy svírá,
Zrada přítele a nevděk
Vlastních dítek srdce zžírá;
Z žádostí tvých ani jedna
Ve světě se nepovede,
A z tvých dobrých předsevzetí
Osud žádné nevyvede — —
Neupouštějž od naděje,
Trp a doufej v Boha silno!
Považ, že ti neuloží,
Co ti snášet není možno;
A tak volej z gruntu srdce,
Nechť se co chce na tě spustí:
„V Boha, duše strastná, doufej,
Otec tvůj tě neopustí!“

Pachole u potoka.

Pacholátko sedí
U potoka,
Poslouchá, jak z dubu
Holub vrká.

Vůkol květinek jak
  Včela bzučí,
Zefyr jak skrz mladé
  Lístky fučí.

Útlá prsa plní
  Bujné slasti,
Srdce mladé nezná
  Truchlivosti.
Všecko se na něho
  Libě směje,
Rozkoš jen okolo
  Něho věje.

Proč pak, ach! jaro tvé
  Musí přejít,
Proč vždy pacholetem
  Nemůžeš být?
Leto se již na tě
  Mužně dívá,
Zima — ač zdaleka —
  Smutně kývá.

Nermuť se však proto,
  Dítě milé!
Na světě panuje
  Jenom chvíle.
Všecko tu pomíjí,
  Všeho tu cíl,
Starcem jsa plesej, žes
  Pachole byl!

Dobrá rada.

Outlá prsa mé milenky!
  Co tak vzdycháte?
Proč se očička tak smutně
  K nebi zdviháte?
Slze! proč po bledé tváři
  Crkem kanete,
Ručičky a všecky oudy
  Co se třesete? —

Ach! rozumímť já vám dobře!
  Vy se trápíte,
Předešlou že ke mně lásku
  Již necítíte?
Sám že jsem si odchodem svým
  Smutně poradil;
Nebť se zatím v srdci vašem
  Jiný usadil?

Nevzdychejtež si již prsa!
  Slzy, netecte!
Sklopte se očinka, oudy
  Již se netřeste!
Jsemť křehkostí vašich vědom;
  Nebo — kdož neví,
Že se dívek láska jenom
  Přítomným jeví?

Kdo chce tedy milenku svou
Věrnou zachovat,
Ať se chrání jenom půl dne
Samu ji nechat;
Nebo — věřte v drahá slova
Přezkušeného —
„Jak se od holky obrátíš,
Hned má jiného!“ —

Cukababa.*

Cukababo! kam tě vedem? —
„Do kouta!“
Co tam vidíš? co? — „Starého
Kohouta!“ —
Tak jsme jako pacholata
Hrávali,
A jeden druhého slepě
Chytali.

Jaká radost, když jsem koho
Polapil,
Honem šátek s očí strh' a
Zahodil;
Chycenému jej zas na nos
Zavěsil,
A opět se mezi jiné
Přimísil.

* **Jinak také:** ***Slepá bába.***

Víc jsem tenkrát zastřenýma
  Očima
Chytil, než pak hledícíma
  Oběma.
Od té doby chytám štěstí;
  Ale, ach!
Ještě jsem ho po dnešní den
  Nedosáh'!

Nechám tedy zpozdilého
  Chytání,
A budu se raděj chystat
  K vyspání.
Chraniž, dobrý Bože! duše
  I těla,
Až *smrt* ze mne cukababu
  Udělá!

Dobrou noc.

Větříček od lesa fouká,
Holoubek na dubě houká.
  Slavíček zpívá:
Andulka pod dubem sedí,
Zhůru ku měsíčku hledí,
  Hledí a — zívá!

A rozmilá — již dívčinka
Obě zavírá očinka,
  Padá snění v moc;
Nechtež, lidičky! ji spáti —
A Bůh sám jí račiž dáti
  Dobrou — dobrou noc!

Viktorii Š—(naidrové).

Kéž bych já byl, milá žínko!
  Asi císař turecký;
Nebo *tím*, co jsem jen — ale
  Dukátů měl na necky;
To bysi se podívala,
  Jak bych já se hlomozil,
Bych ti toho na sto vozech
  K tvému svátku navozil!

Předně čtyry vozy šálů
  Tureckých neb indických,
Že by cenou převážili
  Tisíc slonů afrických!
Potom zas tří s diamanty,
  Dvakrát tolik s perlemi,
Až by z vozů blesk se zářil
  Na tři míle po zemi!

Čtyřmi by se svážet musel
  Majolík a porcelán,
Jaký v celém světě plodí
  Čína jenom a Japán!
K tomu deset vozů zboží
  Tažitého, bílého,
Prádla, příze, lnu, vinutí,
  Dlouhého i krátkého.

Tu by zas přitáhlo vozů
  Čtyřmecítma se šaty,
Z Londýnu, z Paříže, z Vídně,
  Vyšívané granáty;
Vše to dle nejnovějšího
  Kroje vypracováno,
Jak to ještě ve Smidářích
  Nebývalo vídáno.

Nyní vjíždí dvacet vozů
  Se samými klobouky,
Že by jimi zakrýt mohl
  U Vohnišťan palouky;
Opět deset se střevíci,
  S čepcemi i s fábory,
Mnohému ženskému srdci
  Pro žalost a na vzdory!

Na to by jich sedm vezlo
  Plenky, karkule, fáčky,
Peřinky a povlekačky,
  Též i také slintáčky;
Neboť v řádné domácnosti
  To se vše spotřebuje,
A pakli co zbyde, rádo
  Jinému se popřeje!

Teď se žene zástup lidu
  Jako chmurná mračna s hor,
Neb na šesti vozích jede
  Muzikantů zvučný sbor:

Bubny, trouby, klarinety,
  Instrumentů každý druh,
Tak že zalehá mi ucho,
  Tají se mi dech i sluch!

Nejzáz krytý vůz jest prázný,
  Do něho si vskočím sám,
Výskaje v ten hluk a hlomoz,
  Že tak švarnou žínku mám!
Že již přes rok na srdci mi
  V sladkém sňatku přebývá,
A že se mi dlouhý rok ten
  Ani měsícem nezdá!

Avšak — což to všecko platno!
  Nač těšínským větrem vát,
Když v svém celém jmění nemám
  Ani jediný dukát!
Za sto vozů ani trakař
  K svátku nemohu ti dát:
Nic jiného v stavu nejsa,
  Než tě věrně milovat!

Ajta! počkej! — jen že dříve —
  Předc jsem ti cos k svátku dal,
Když nám Pánbůh Andulinku
  K naší radosti poslal.
Tu bys — viď! — ni za sto vozů
  Nedala za celý svět!
Ží s ní tedy v blaženosti,
  Celuj, raduj se a kvěť!

Mně pak — jako v tomto roce —
 Choti věrná! sladce přej,
Před neštěstím, před nemocí,
 Před zármutkem ukrývej!
A když by si od vás k sobě
 Dobrý Bůh mne povolal,
Rcetež: Buď mu sláva v nebi,
 On nás obě miloval!

Na její oči.

Oči modré jako charpa,
 Hvězdy blaženosti mé!
Vy, jenž mi do středu srdce
 Jemnou září svítíte:
Buď mi volno, roztomilá
 Světýlka, vás pohlédnout,
A mé budoucnosti osud
 Z blesků vašich uhodnout.

Nebť jen z vás se zřejmě jeví,
 Co v srdéčku přebývá,
S čím mé roztomilé děvče
 Nejraději se zabývá.
V zrcadle se vašem třpytí
 Jeho mírná nevinnost,
Dobrota, poklidná kázeň,
 S čistotou i upřímnost.

Zřetelněj' než květní rtové
  Ke mně mluvit umíte,
A štěstí mé nevýpravné
  Vy — jen vy mi jevíte!
Ve vás bohatství nacházím,
  Kterýmž nábob oplývá,
Ve vás zírám, čehož cherub
  V jasném nebi vidívá!

Ach, jen *lásku* ne! — tať ovšem
  Stařečkům již nekvete;
Ale *náklonnost* upřímnou? —
  Tu mi neodepřete!
A co láska ve mladistvém
  Sňatku trativá stálost —
O, tuť náklonnost mé Milky
  Vytrvá až na věčnost!

Svěťte tedy, hvězdy moje!
  Svěťte na pěšinku mou,
Po které ku hrobu svému
  Již již snad mé nohy jdou;
Osloňte mi vy svou září
  Mého štěstí rájský květ,
Změňtež mi, rozmilá světla!
  V *nebe* tento chudý svět!

A když budu, očka! někdy
  Pod *drnem* práchnivěti,
A mé srdce lásky plné
  Nic o vás — nic věděti —

Tu se pozdvihněte k nebi,
  Pak se tiše zas sklopte,
A slzinkou zpomenutí
  Pahorek můj pokropte!

Zmrzlík.

Tluku, tluku na okénko,
  Až okénko zní,
A předc hlásek mé milenky
  Z okénka nezní!
Předce dívka rozhněvaná,
  Předc mi trucuje,
Ač že hlas můj v srdci jejím
  Lásku burcuje!

Sníh se sype, vítr fouká,
  Mráz mnou jen třese,
Předce dívku nožka švihlá
  K oknu nenese!
Mám si zoufat? mám tu mrznout?
  Mám tu zahynout?
Což nemůže všechna nesnáz
  Srdce ti pohnout?

Tu *vrzne* okénko, hlásek
  Dívčin v něm zavzní:
„Pojdiž, vrtkavý hošíku!
  Pojdi a zmrzni!

Můžeš zejtra jako socha
Ledová tu stát,
Na důkaz, jak umí dívka
Nevěrnost trestat!“

Hvězdy.

Hvězdy svaté, hvězdy jasné!
Jež nade mnou se třpytíte,
Do mé chatrné komůrky
Příjemnou září svítíte:
Povězte mi — *kdo* a *co* jste?
Co váš blesk vyznamenává?
Co váš oheň věčně živý
Po obloze se rozlévá?

Zda jste světy, v nichžto lidé
Nám podobní zůstávají?
Či jen světla mrtvá, která
Nic než záři vydávají?
Zda i vy naše žalosti,
Zármutek, strasti cítíte,
A v naše se blaženosti
Upřímně s námi dělíte? —

„Přestaň, člověče! se tázat,
Odpovědít' ti nesmíme,
Co a *k čemu* jsme, co tobě
Do smrti tajit musíme.

Až *ta* těla tvého rubáš
  Od duše drahé odklestí,
Tenkrát, smrtelníku! teprv
  Nabudeš o nás pověsti!

Teď jsme ti jen světla, která
  Na tvých cestách se ti stkvějí,
Do komůrky na tvou radost
  A na tvé strasti hledějí!
Přestaň tedy tázati se,
  Odpovědít' ti nesmíme,
Spokoj se, a děkuj Bohu
  Aspoň za to — že *svítíme!*

Na **

Že jen krátké, lehké básně
  V chládečku zpívám,
Jenom samé maličkosti
  V Čechách rozsívám:
To mně, milý bratře v Bohu!
  Za zlé pokládáš,
A bych vznešeněj zazpíval,
  Mužně nabádáš?

Zapomněl jsi, co Horác, náš
  Tatínek, praví,
Když o vrozené schopnosti
  Básníka mluví?

„Valeant quid ferre, quid re-
   cusent humeri!“ —
Ta slova mi ujímají
   Pevné důvěry!

Mé kratičké básně ještě
   Tak tak se líbí;
Pustím-li se výš, kdo, prosím!
   Kdo mi to slíbí,
Že jak Ikarus křídélka
   Sobě nespálím,
A do moře výsměchu se
   Dolu nesvalím?

Vždyť mi Muza kázala, jen
   Lehké písně pět,
S věncem na čele a s skleňcí
   V chládečku sedět:
Děvčatům a mládenečkům
   O lásce zpívat,
A výstrahu, jako dobrý
   Otec, jim dávat.

Povědít jim, jak mladosti
   Mají užívat,
A jak růžovou vždy cestou
   V slasti putovat.
Aby mohli i ve stáří
   Z světa se těšit,
A — byť slunce zapadalo —
   Milovat a pít.

Nech mne tedy, milý Jene!
   Zpívat, jak umím,
Na stará kolena nic již
   Se nenaučím.
A jestli se v maličkostech
   Čechům zalíbím,
Záře větší slávy bratrům
   Svým nezávidím!

Kolovrátek.

Vrč jen, vrč, ty kolovrátku!
   Jako mladé kočičky.
Tebou točí jako vítr
   Helenčiny nožičky!

Pilně předou dlouhé nitě
   Bílé nad sníh prstíčky,
A hubinka k políbení
   Zpívá české písničky.

O přešťastný kolovrátku,
   Kéž bych na tvém místě byl!
Což bych já se, milý brachu!
   Rychlej nežli ty točil!

Avšak — zas bych dychtivostí
   Příliš sobě pospíchal,
A k posledu len i nitě
   Splet i zmát i potrhal!

Pak by děvče roztomilé
  Na mne se rozhněvalo
A mne třeba i se přádlem
  Z komůrky vyhodilo!

Zůstaňme si tedy, co *jsme*,
  Ty buď vždy *kolovrátkem*,
A já budu až ku hrobu
  Jejím věrným *poupátkem*.

Ať si na tě jak chce dlouho
  Útlé klade nožinky,
Jen když mi dá, až dopřede,
  Jednu neb dvě hubinky!

Vrč jen, vrč, ty kolovrátku!
  Vrč a toč se do honu;
Děvče umdlí, len jí dojde,
  A já — svůj plat dostanu.

Andulka.

Skoč, Andulko! k jetelíčku,
  Skoč, Andulko! k travičce,
Pones honem — slyš, jak bučí! —
  Pones naší kravičce.

Navaž hodně do plachetky
  Z kanafasu modrého
Dáť nám k večeru kravička
  Za to mléka dobrého!

„Ach, mně nelze k jetelíčku,
Nelze mi jít k travičce,
Ach, nastojte! od včerejška
Puká se mi mé srdce!

Puká hořem, že Honzíčka
Včera na vojnu vzali,
Že ho jako levhardové
Z náručí mi vydrali!

Jestli mi ho tam zabijou —
Odpusť jim to Pánbůh sám! —
Já si také, to mně věřte,
Nějakou smrt udělám!“

Vikev na kopečku.

Na kopečku kvete vikev,
Pod kopečkem kvete len;
Večer táhne, žába kuňká,
Sysel leze z ďoury ven.

Bukač na rybníce buká,
Sova skučí na věži,
Má rozmilá Bětulinka
Již v své postýlce leží.

Leží, ale spát nemůže,
Ani spáti nebude,
Neboť, co mně udělala,
Připomínat si bude!

Toho bych se, Bětulinko!
  O tobě byl nenadál.
Když jsem s tebou letos v máji
  Pod javorem sedával.

Ach, kdo vám, děvčátka! věří,
  Nemá, věru! rozumu;
Já jsem z jara věřil, budu
  Ošizený na zimu!

Na kopečku kvete vikev,
  Pod kopečkem kvete len;
Nebudeš-li brzo jiná,
  Věru svoji nebudem!

Babičky.

Babičky dvě, jedna hluchá,
  Druhá trochu kulhavá,
Stěžovali si mi včera,
  Svět že se jim posmívá.
Že ti holobrádkové jen
  Šašky si z nich dělají,
A se jim — což nejvíc k zlosti! —
  Z daleka vyhýbají.

Aj, mé rozmilé babičky!
  Co se tomu divíte?
Zdali, že to běh jest světa,
  Po dnes ještě nevíte?

Vždyť pak také *mně* podobné
  Věci nyní se dějí,
A i okolo *mne* dávno
  Zástěrky již nevějí!

Kdežto jsem vždy od *mladosti*
  Šelmy děvčátka slavil,
Pochleboval, jim se kořil,
  Zpíval, hrával, věnce vil;
Lyru svou ve dne i v noci
  V patách za nimi nosil,
Jejich přízní, jejich láskou
  Ve světě se honosil!

Ale což to všecko platno!
  Mladost strhl časů vír,
Jaro přešlo, sešedivěl
  Ubožátko *Sudimír*!
Darmo jeho píseň, darmo
  Jeho zlatá lyra zní —
Děvčátka předc utíkají,
  Neohlíží se po ní.

Nechme tedy, bohabojné
  Babičky! ten marný svět;
Oprchalť nám bez pomoci,
  Oprchal mladosti květ!
Vem ho vlk! nám proto předce
  Kvete radosti věnec,
Mně zůstali — zpěv a víno,
  A vám — s kafíčkem hrnec.

Straka.

Straka sedí na javoře
  Strakatá,
Volá na vás, roztomilá
  Děvčata!
Řehce: „Varujte se hochů,
  Šelmy jsou,
Nic než šalbu v mylném srdci
  Nekujou.“

Holky ale strace věřit
  Nechtěly,
Pořád se předc jenom hochů
  Držely,
Až si mnohá prstýnek z nich
  Zlámala,
Ach! a potom přežalostně
  Plakala.

Vy, jež ještě v nevinnosti
  Žijete,
Věneček svůj v koutku tiše
  Vijete,
Pomněte, když očko hocha
  Uhlídá,
Že i straka někdy pravdu
  Povídá.

Navštívení.

Bylo bláta pod kolena,
Předc jsem si nelenoval,
Předc jsem večír velkým blátem
K mé panence putoval.

Přijda k chaloupce na okno
Zlehoučka jsem zaťukal:
„Otevř mi, má roztomilá!
Celý jsem se pocuchal.“

„„Ach! otevru, můj Honzíčku!
Otevru a osuším;
Pak do bílé, povlečené
Postýlky tě uložím.““

Osušila, uložila,
Až do rána jsem chrupal,
Ráno dostav tři hubičky,
Blátem jsem zas zpět juchal!

Juk!

Ach, kdež jste, vy zlaté časy!
Když jsem husy pásala,
Když jsem na zelené louce
S hochy na juk hrávala.

Kterak jsem se umívala
Přechytře schovávati,
Tak že mne musili často
Půl hodiny hledati.

Jen když Honzíček mne hledal —
Ach! což to byl hezký kluk! —
Tu jsem, an se ke mně blížil,
Ztichounka zašeptla: „Juk!“

Tu mne našel, tu mne chytil,
Ač jsem dost se bránila,
Nepustil mne dřív, až jsem se
Hubičkou vyplatila.

Ach! kdež jste, vy zlaté časy!
Pryč, jak větry převějí!
A na *juk* již se mnou hoši
Hráti více nechtějí!

Inu! dějž se vůle Boží!
Za to již andílků pluk
Na mne čeká, a když hoch ne —
Smrt ať na mne volá: „Juk!“

Konejšení.

Z černých háječků se kouří,
Má panenka očkem mhouří,
Budeť, myslím, spát —
A já budu pod okénkem
Na citeru s jemným cinkem
Do půl noci hrát!

Budu slavit její krásu,
Tváří růžinky a řasu
  Černých očiček;
Přísahaje, že zůstanu,
Až po smrti z mrtvých vstanu,
  Její Honzíček.

Bělička.

Co sc to tam bělá
  Na zelené louce?
Bílí to tam plátno
  Rozmilé mé děvče.

Bílí plátno, na něž
  Sama si napředla,
Chaloupka když sněhem
  V vánocích zapadla.

Aj, ty plátno tenké,
  Pilně napředené!
Tebeť očekává
  Štěstí neskončené!

Tebeť útlé budou
  Prstíčky stříhati,
Budou z tebe krásnou
  Košiličku šíti.

A ta košilička,
  Nechť se tmí neb svítí,
Bude mé milenky
  Drahé tílko krýti.

Tílko přemilostné,
   Moje potěšení,
Jemuž na tom světě
   Nikde rovno není!

Ach, kéž pak je možná
   Jednou jen v mém žití,
Třebas jenom v truhle,
   Tou košilkou býti.

Vojáček.

Z tábora
Na hora
   Putuje vojáček;
Vedle z lesa jemu takto
   Zpívá malý ptáček:

„Putuješ,
Vandruješ
   Vesele, vojáčku!
Aniž sobě nezpomínáš
   Na tu svou Hanačku.

Hanačka
Ubohá
   Neustále pláče,
Tvůj synáček okolo ní
   Jak hříbátko skáče."

Ať pláče
Hanačka,
Nemohu pomoci;
Musímť nepřítele mečem
Tepat ve dne v noci.

Až s Bohem
A mečem
Nepřítele potru,
Pak se vrátím k své Hanačce,
Slzičky jí otru!

Píseň sekáčů.

Parno bylo, slunce plálo,
Ani větérku neválo,
Když jsme ječmen kosili;
Pot se valil s čela tokem,
A divenky bystrým skokem
V džbánech vodu nosily.

Každá svému podávala,
Pot mu s čela otírala,
K práci dodávajíc chuť;
Aj tu kosy jasně zněly,
Vazačky za námi pěly,
Ječmen lítal jako rtuť!

A jak za horu sluněčko
Zapadalo, bylo všecko,
Ze záhonů se tratě,
Posekáno, navázáno,
Do mandelů narovnáno,
A již jako na mlatě!

Kosy vzhůru! táhnem domu,
Za večera vedle stromu
Na drneček sedneme;
Chléb s vodičkou oudy sílí,
Žert a zpěv nám zkrátí chvíli,
Až na lůžko lehneme.

Kdo má žínku, chvátej k žínce,
Kdo nemá, ať vije věnce
Pro tu, kterou *buda* mít;
Sekáč není bez děvčete,
A když kosa všecko smete,
Hned se může oženit!

Píseň ženců.

Bruste srpy, hoši švarní!
Je tu svatá Marketa,
Třináctého v tom měsíci
Volá žence do žita.
Do žitečka jako zlato,
Do žitečka jako les,
Dřív než sluněčko se zbudí,
Potáhneme přes náves!

Potáhnuť já s zpěvem, s žertem,
  Radostně si výskaje,
Že nám v dozralém žitečku
  Jistý výdělek zraje.
Že se pilný ženec hladu
  Strachovat již nemusí,
A za čtrnáct dní z nového
  Žitéčka chléb okusí.

Hle, již u té žitné role
  Jako vojsko stojíme,
A třpytícími se srpy
  Porážkou mu hrozíme.
S chutí do něho se dejme!
  Hej! jak srpy v něm znějí,
A na zapoceném čele
  Mokré kadeře chvějí!

Žízeň krutá žence trápí,
  Vodáčkové lítají,
A konývku za konývkou
  Silnou rukou nósejí! —
Neutop se, bratře! v konvi,
  Dej se také mně napit,
Ať po uhašení žízně
  Mohu dvakrát bystřej žít.

A vy, zpropálené holky!
  Važte honem za námi,
Sic nebude na obžinkách
  Žádný tancovat s vámi.

Rychle, ženci! rychle, holky!
Žádnýť není z nás líný,
Tak musí ubývat práce,
Tak to jít jak hodiny!“

Že je parno? — ať je parno!
Vždyť větérek zavání,
A kouř z našich kuřek pilně
Mouchy od nás odhání.
Pot se ovšem s čela leje,
Z vlasů teče potokem,
Však, co z toho? mysleme si,
Okročák že tancujem!

Ejjuchu! již žitko leží,
A již — chvála ti, Pane! —
Neboť bylo bez travičky —
Hned za námi svázané!
Mandelé se jako hrady
Vystavené k nebi pnou,
A ženci se s vazačkami
Chechtajíc ke vsi ženou.

Tam je čeká džbánek mléka
S chlebem dnes napečeným,
Tu si lehnou při měsíčku
Drnem pěkně zeleným.
Pilně vykonaná práce
K jídlu chuť jim vzbuzuje,
A děvčátek repetilka
Pokrmy oslazuje.

Tak si hovějí, až měsíc
  Výš a výš vystupuje,
Tu se veselý zbor zdvihá
  A k domovu putuje.
Kdo již žínku milou pojal,
  Tomu kyne lásky chrám,
A kdo ještě žádnou nemá,
  Ach! tenť ovšem kulhá *sám!*

Bětolinka.

Na louku šla Bětolinka,
  Aby plátno bílila,
Z charpových očiček těžké,
  Trpké slze cedila.
Přijdouc na louku konývkou
  Z potoka nabírala,
Plátno tenké roztažené
  Smutně chodíc kropila.

Na koníčku švarný hošík
  Jel okolo běličky,
Zhlédl tváře porosené,
  Zhlédl mokré očičky.
Honem skočil s koně dolů,
  Pustil ho do travičky,
Jal se těšit a utírat
  Uplakané očičky.

„Ach! netěš mne, neutírej,
  Mně to platno nie není;
Můj osud se žádnou péčí,
  Žádným slovem nezmění.
Co mé srdce těšívalo,
  Pod drníčkem spočívá,
Mladost vadne, tělo chřadne,
  Síla stále umdlívá."

Hošík ale předce těšil,
  Předc očičky utíral:
„Mrtví živým nepřekáží" —
  Od matinky slýchával.
A když očka dobře otřel,
  Počala se blýštěti,
A jak sluněčko po dešti
  Dvojnásobně svítiti!

A než sluněčko zapadlo,
  Předc děvčátko ukojil,
A z bělidla do chaloupky
  K matince doprovodil.
Tam děvčátko potěšené
  Vzal za bílou ručičku,
A dostal — je-li to možná? —
  Na dobrou noc hubičku!

Měsíček se na ně díval,
  Slavík na zahradě pěl,
A skrz ticho teplé noci
  Smutně temný hlas zavzněl:

„Děvčata jsou jako vítr,
An teď tam, teď tu věje,
Mrtvý jest jim nebožtíkem,
A živý zas panuje!“

Košíček.

Dobrou noc mu dávala —
On se na ni mračil:
Za ruku ho vzít chtěla —
On ji od se strčil.

„Co pak se na mne mračíš,
Co jsem ti uďála?
Snad že včera u dveří
S Honzíčkem jsem stála?“

„„Stůj si pro mne neb nestůj,
Jsem tvé lásky prázen,
Kdybych tě víc miloval,
Byl bych v skutku blázen!

Ale to si, panenko!
Hleď pamatovati:
Děvče, které *dva* chce mít,
Věru, *oba* ztratí!““

Píseň večerní pod oknem děvčete.

O, večere překrásný!
Jenž přírodu blažíš,
A rosičkou příjemnou
Sad i kvítí vlažíš!
O skloniž na chaloupku
To tvé temné hledí,
Kde pod oknem milenky
Hoch s kytarou sedí.

Vše vůkol v tichu dřímá,
Noc plášť svůj roztírá,
A ptáčkům i děvčátkům
Očinka zavírá.
Jen já bolestí lásky
Pod okénkem pěji,
Kde skrz kvetoucí lípy
Větérkové vějí.

O rychle, struny zlaté!
Skrz tichou zněte noc,
A jevte při měsíčku
Mé lásky bolnou moc.
Ať z vás duch Milka věje,
An k lásce vzbuzuje,
A srdce zkamenělá
Děvčátek změkčuje.

O kéž má fialinko!
  Kéž pak tvým i pohne,
A ruka tvá milostně
  K němu mne přivine.
Však, ach! přemarná žádost,
  Přemarná naděje!
Struny nadarmo znějí,
  Hoch tvůj darmo pěje!

Spi tedy, spi, milenko!
  Bůh sám tě ostříhej,
A peruť Cherubína
  Na čílko chládek věj!
Já smutně zas odnáším
  Lásky své bolnou moc,
A ztrápené mé srdce
  Ti přeje — dobrou noc.

Děvče a poupě.

Poupě krásné, poupě malé!
Co zavíráš neustále
  Svých lístečků růžových?
Dej libému poledníčku,
By je rozfoukal trošíčku,
  Neb jest, věru, škoda jich!

Nech mne, děvče! lístky skrývat,
Nech je tiše se zahřívat
  Na poledním slunéčku.
Jak jich rozevru jen jednou,
Milé děvče! tak usvadnou
  Za dost malou chvilčičku.

Vem si příklad z mého květu,
Nevěř podvodnému světu,
  Skrej též svůj panenský květ!
Doma seď pobožně, tiše,
Věz, že velký mudřec píše:
  „Růže — panna — svadnou hned!“

Chytrá Běla.

Proč pak, Bělo chytrá! proč pak
  Přede mnou se tak dvoříš?
Proč, když tě za ruku vezmu,
  Stydlivě se tak koříš?
Nevinnost proč svou předstíráš,
  Hospodářství, nábytek,
Dlužní úpisy, peníze,
  Role, luka dobytek? — —

Rozumím ti, milá Bělo!
  S *čtyřidceti* na hřbetě
Ovšem jest svatební věnec
  Vonný kvítek na světě!
Měj se dobře, nezapomeň
  Naší řeči včerejší!
Ty jsi ovšem chytrá — — ale
  Já jsem *ještě* chytřejší!

Lenka k lásce.

Lásko! víš-li pak, co jsi mi
  Připovídala,
Když jsi se do mého srdce
  Dobývávala?
Ach! že jsem přesmutné dítě
  Tobě věřila!
Že jsem tobě cestu k srdci
  Nezamezila!

Tvá připovězená radost —
  Vždyť jest zármutek!
Tvé slíbené blaženosti
  Jsou *starost*, *smutek!*
Tvář mi bledne, chvějí oudy,
  Slzí mi oči;
Nemám pokoj ani ve dne,
  Ach! ani v noci!

Lásko, lásko! když tak zrádně
  Slovo své držíš,
Věz, že důvěru ve světě
  Se mnou si zrušíš!
Již tě přechovávat nechci,
  Bídnou máš cenu,
A řeknu-li si, tedy tě
  S *hanbou* vyženu!

Na Filipinku.

Má rozmilá Filipinko,
Ty vrkavá holubinko!
  Já ti něco pošeptám.
Zlé-li to však vyštěbetnu,
Neb se dokonce probleptnu,
  Odpusť mi to Pánbůh sám!

Ty jsi krásnější než růže,
Moudrá nad moudrého muže,
  A jak Krésus bohatá:
Ty oplýváš důvtipností,
Vábíš hochy, vábíš hosti,
  Zemany i hrabata!

Mně se ale *předc* nelíbíš! —
Proč? — aj, *lásku* že necítíš,
  Plna's *pýchy* vedle plic;
Měj si krásu, měj si moudrost,
Panství, klenoty, důvtipnost:
  Nemáš srdce — nemáš *nic!*

Nechoďte ven!

Okolo chaloupky
  Chodíval,
Fábory a šperky
  Nosíval.
Na okénko zvolna
  Ťukával,
Bych na chvilku vyšla
Žebrával.

Pokud jsem, přesmutná,
  Nešla ven,
Chodil ťukat mnohý,
  Mnohý den,
Jak jsem však jen pětkrát
  Ven vyšla,
K chození mu chuť víc
  Nepřišla.

Teď se u nás ani
  Zřít nedá,
Že vždy venku stojím,
  Nic nedbá!
Kolikkrát, ach! počnu
  Plakati,
Že se ho již nelze
  Dočkati.

Panenky! panenky!
  Prosím vás,
Chraňte se, dokud je
  Ještě čas.
Nechte ťukat rok a
  Mnohý den,
A nechoďte nikdy,
  Nikdy ven!

Otázka a odpověď.

Kde pak kvete mého štěstí růže?
  Kde pak jeho věje praporec?
Ach, ba nikde! neboť bez začátku
  Dosáhlo již dávno svůj konec!
Od mladosti až do sněhu brady
  Jsemť já, smutný! štěstí nepoznal,
Dnem i nocí, jarem, zimou chodě
  Jeho záře blesku nepotkal!

Vždy jen zápas, strast a černý smutek
  Světem v okovech svých mne vodí,
Zmítá mnou po vlnách živobytí,
  Jako plavcem v zvrátlivé lodi.
Zapřisáhl proti mně se osud,
  Poštval na mne neštěstí bledé,
A z mých tisíc pracných přičinění
  Ani jedno se mi nezvede!

S *osudem* do boje darmo vkráčet,
  Buď rek statný, on tě rozdrtí!
Nelze tedy nežli tiše snášet,
  A co neodvratné, *trpěti!*
Vždyť tu vše jen okamžení trvá,
  Neštěstí i štěstí pomíjí,
A kdo mužně nese, tomuť jasná
  Palma slávy tam se rozvíjí!

Útok, bránění, pokoj.

(Trioletky.)

Útok.

Jinoši.

Žádné děvče není věrné,
    Všecky jsou jen pouhá lež!
Žádné děvče není věrné!
Ať jest bílé, ať jest černé,
  Věru, všecky stejná spřež!
Lehkovážné, radoberné,
    Vyvedou nás v vrch na věž;
  Žádné děvče není věrné,
    Všecky jsou jen pouhá lež!

Bránění.

Dívky.

Žádný jinoch není stálý,
  Všudybyl, co motejlík!
Žádný jinoch není stálý,
Holky šidí, holky šálí,
  Nedá věrné lásce vznik;

Ať si častěj křídla spálí,
  Předc jen tropí starý zvyk.
Žádný jinoch není stálý,
  Všudybyl, co motejlík!

Pokoj.

Obě strany.

Podejmež si raděj ruce,
  Nechmež boje vespolek!
Podejmež si raděj ruce,
Ač že bývá jinoch škůdce,
  Kolik věrných však *holek?*
Zajisté se vážný vůdce
  Nikdy pokoje nelek';
Podejmež si raděj ruce,
  Nechmež boje vespolek!

Upokojení.

Že mi svadlo mladosti již kvítí,
  Shasl v očích oheň, slabnou oudy,
  Vysýchají mého ducha proudy —
Ovšem bolestně mé srdce cítí!

Ale vždyť pak ještě slunce svítí,
  Ještě slavík do háje mne loudí,
  Mysl ještě zřídka kdy se troudí,
Ještě měsíc v rybníce se třpytí — —

A co více — vždyť i ještě *lyra*
Srdce mé ku radosti otvírá,
  A milostně ještě kyne sklence!
Ať si tedy mladost křehká vadne,
Síla, krása zubem času padne — —
  I mé stáří ještě vije věnce!

Opuštěná.

Máj se vrací, jabloň kvete,
  Háj se zelená,
Luční květ lemuje potok,
  Slavíček zpívá.
Po mezích mateřídouška
  Libě zavání,
Vůkol radost jarní lítá,
  Vůkol plesání!

Ach! jenom *já*, ubožátko!
  Do té radosti
Smutně hledím, srdce plné
  Trpké žalosti!
Neboť můj se máj nevrací,
  Zrádce nade mnou,
Nevěrný Vilém, opustil
  Mne, ach! pro jinou!

Kveť, jabloňku! mile ty se,
  Hájku zelenej!
Voňte kvítky, ty, slavíčku!
  V houštině zpívej!

Já se s vámi smutně loučím,
  Mně jaro vadne;
Neboť opuštěná láska
  Do *hrobu* chřadne!

Na Mamoníka,
jenž si babu za manželku vzal.

Řekni mi, nešťastný bloude!
  Co jsi myslil, co jsi ďál?
Žes tu starou Meluzinu
  Za manželku sobě vzal?
Což tě ten pekelný mamon
  Tak náramně oslepil,
Žes takovou černou známku
  Na čelo si přilepil?

Což pak z toho máš? co z jejích
  Peněz, klenot, nábytku?
Z jejích statků, rolí, lesů,
  Vesnic, dvorů, dobytků?
Sotva že v jejím palácu
  Hlavu lijavci skreješ,
A v polívce plesnivého
  Kousek chleba zažiješ!

Onať jako černý kocour
  Pořád na truhle sedí;
Na každý groš, který vydá,
  Desetkrát mračně hledí.

Suché kuchařce do hrnku
  Hrách po hráchu počítá;
A pro stéblo sena, slámy
  Bouří jako saň lítá.

Vlastnímu tělu nepřejíc
  Jak pak bude *jiným* přát?
Pro své špinavé lakomství
  Celý rok nemůže spát!
O půl noci leze s lože,
  Břinká klíči po schodech,
Budíc k práci nedá sobě
  Ani jinému oddech!

Blikneš-li na které děvče,
  Jest tě v stavu uškrtit,
A vejdeš-li do hospody,
  Nechce domů tě pustit.
V vichru, v sněhu, v dešti, v blátě
  Nechá u vrat tebe stát,
Předce-li se doburcuješ,
  Její dráp ti nedá spát!

Co máš tedy z jejích peněz?
  Nemusíš se trmácet?
Nemusí tvé bledé tváře
  Pro kus chleba krvácet?
Nemusíš předc v jaře, v podzim,
  Ve pluh, do volů bouchat?
A doma — o blaženosti! —
  Starou babu poslouchat?

Ty sis, milý mamoníku!
  Řádně nalil za střevíc;
A z té mučírny teď tobě
  Žádný nepomůže víc!
Takovému špekulantu
  Ale *dobře* se stává!
Brachu! *ty-li* jsi měl rozum,
  Tak ho každá husa má!

Připomenutí.

Lesy, lesy, černé lesy!
  Kéž vás ještě vidím kouřit!
Kéž ještě ve vašich snětech
  Slyším noční vichry bouřit!
Kéž ještě ve vašem mechu,
  Jako někdy, mohu spáti,
Jako někdy s svým beránkem
  U studánky zahrávati.

Dnové tiší, dnové krásní,
  Dnové plní blaženosti!
Ach! kam pak jste poděli se,
  Svědkové mé nevinnosti?
S vámi pokoj srdce mého
  Zmizel se k nenavrácení,
A mých prsou těžké rány
  Nejsou více k zahojení!

Lesy černé, lesy tmavé!
  Kouřit snad vás ještě budu
Vidět, ale srdce mého
  Klidu více nenabudu!
Neb zde nevinnosti kvítek
  Jednou vůni jen vydává,
Svadnutý až na věčnosti
  Podruhé zas rozkvetává.

Pozdní žel.

Nevěř děvčatům — řekla máti
  mně jdoucímu z domu —
Neníť vše zlato, synu!
  co se do oka stkví. —
Já nevěřil, a starý jsem tak
  pan *mládenec* zůstal;
Kéž jsem se — myslím si teď —
  kéž raděj ošidit dal!

Starost.

Černá starost krev upíjí,
  Starost krutá srdce žere,
Spaní krade, chuť ubírá,
  Mírný pokoj z prsou dere.
Čelo, tvář jak rádlem brázdí,
  Jasnost oka smutně kalí,
A jak lavína s hor sněžných
  Tak se na tě hrotně valí.

A ty předce tiše snášíš,
 Ramena svá jí podkládáš!
Její rubáš jedem nadchlý
 Žalostně na se oblekáš?
Ani děvče, ani skleňce,
 Ani zpěv tě již nekřísí,
A tvá schlíplá hlava pořád
 Hloub a hloub na prsa visí? —

Toběť, věru, léku není!
 Žehnej se tedy s tím světem,
S jeho jarní blažeností,
 S jeho máje vonným květem.
Neboť koho zpěv, ni víno,
 Ani děvče již nekřísí,
Ten — ať jen se v rakev složí! —
 Bez podpory klesnout musí!

Na povětří.

Kéž pak tebe tisíc šípků,
 Rozblázněné povětří!
Dělá-li tě kouzedlník,
 Ať se jako *pes* zvětří!
Ať mu ani chléb, ni víno,
 Ani spaní nechutná,
A každičký jeho kloub mu
 Jako *putna* nabotná!

Kdo jste kdy, rcete lidičky!
  O takém bláznu slýchal,
Aby nám až přes půl *března*
  Cesty ve sníh oblekal?
Aby na místě fialek
  Rampouchy nám podával,
A vyšklebuje své zuby
  Nám se ještě posmíval?

Což pak ti ubozí hoši
  S *děvčaty* počít mají,
Jenž na teplé jarní slunce
  S toužebností čekají?
A což stareček, jenž v chýši
  Smutně po jaru zívá?
Co *babička*, jenž se na sníh
  Mumlajíc z okna dívá?

A což teprv já, ubohý
  Lovec! což *já* činit mám,
Který přes čtrnácte dní již
  Slučátka očekávám?
Já, kterýžto pro zármutek
  Jíst, ni spáti nemohu,
A svou prchlou nedočkavost
  Již již sotva přemohu?

Každý večer léhaje dím:
  „Zítra bude lepší čas!“
A když ráno k oknu přijdu,
  Včerejší to opět ďas!

Mrzutě na dvojky koukám,
  Mrzutě je přebírám,
Ach! a co bych nabíjet měl,
  Jenom — zámky vytírám!

Vezma jednu, mířím k oknu,
  Druhou mířím do stěny,
Třetí na kanýř — vše darmo!
  Povětří jest bez změny.
Pořád zima, sníh a mrazy,
  Pořád půlnočník větří,
I ať mladý hrom do tebe —
  Zatratilé povětří!

Řekni, probůh tebe prosím!
  Máš-li za mák rozum?
Mluv, povětří! kdy pak hodláš
  Konec udělat tomu?
Řekni, kdy zas jednou přijdeš
  Na tu starou stopu svou,
Kdy, ach! kdy nám sluky pošleš,
  Balzám ten na bolest mou?

Nevímť sobě z místa rady,
  Trpělivost dochází!
Nebude-li brzo jináč,
  Zimnice mne rozrazí!
Všickni švarní slukostřelci
  Musí z dešperace pít —
I než *takové* povětří —
  Raděj nechci *žádné* mít!

Děvče u potoka.

S srdcem zarmouceným sedím
Tu u potoka,
Hledíc, kterak jeho malá
Vlna utíká.
Pořád dále, dál a dále
Pryč uplynuje,
Až se v javorovém houští
Oku ztracuje!

Obraze mého *neštěstí*,
Pozdraven budiž!
Ty, ach, raněného srdce
Bolesti budíš;
Neb jak stříbrná tvá vlna
Pryč uplynuje,
Tak můj nevěrný ode mne
Se odlučuje!

Pořád dále, dál a dále
Se odtahuje,
A již na věky se mému
Oku ztracuje.
S Pánem Bohem! vždyť na světě
Všecko pomine,
A můj zármutek jak vlna
Zvolna uplyne!

Žalozpěv odkvetlé paní Marjánky,

bývalé veleznámé šenkýřky u zamrzlé okenice v městě Kocourkově, na počátku jejího padesátého roku.

Ach, nastojte! co si počnu?
  Hrůzou jsem bledá!
Padesátka — mráz po mně jde —
  Na krk mi sedá!
Nemilosrdně mne svírá
  V dravá klepeta —
Já nešťastná Marijánka,
  Po mně jest veta! —

Ach, žel Bohu! po všem veta!
  Ten klikatý čas!
Mne ubohou rozdrancoval
  Jako litý ďas!
Po celém mém hladkém těle
  Brázd mi navoral;
Ostatky mé sličné krásy
  Šeredně zedral!

Ach! kde jste vy, dnové zlatí,
  Dnové rozmilí!
Kdy se hoši kol a kolem
  Do mne bláznili!
Mne *srdéčkem*, *kvítkem*, *Minkou*
  Svou nazývali,
A o každé muzice se
  Pro mne seprali!

Avšak vězte! — musímť vám to
  Sama zjeviti —
Holky jako já nebylo
  Nikde k najití! —
Zrůst můj, tvář a ústa, vlasy —
  Zvlášť v očích oheň,
Jemuť nebyl žádný, věru!
  Na šest mil roveň!

Cožť to se mnou do *třidcíti*
  Slavně chodilo!
Všecko se mi do srdečné
  Vůle vodilo:
Hoši lítali jak v máji
  Chrousti v povětří,
V zoufalství-li jeden utek',
  Přišli jiní tří!

Ale, ach! s rokem třidcátým
  Hned to jaks vázlo!
A to, že mi slunce v očích
  Zpovolna haslo.
Z krásné Minky se uďála —
  Já nešťastnice!
Vážná paní Marijánka
  U okenice!

Ovšem, žeť jsem, jak jsem mohla,
  Si pomáhala;
Že jsem s každým rokem o dva
  Šťastně odmládla:

Řasy pilně malovala,
Tváře líčila,
Ňádra kabátkem svírala,
Brázdy hladila. —

Ale darmo! menší vždy byl
Jinochů počet,
Menší, menší, až jsem došla
Plných *čtyrydcet!*
Tu teprv nastaly posty,
Nastal zármutek,
Když mi ze všech milovníků
Poslední utek'!

Tu jsem mnila, na místě že
Musím omdleti,
Duše má že komínem ven
Vztekem vyletí! —
Ale člověk všemu zvykne,
Pýchu krotí *věk;*
Když je člověk čtyřidcet stár,
Málem mu za vděk! —

Tak jsem s udušeným srdcem
Všecko snášela,
Až jsem k smutné *padesátce*
Doklopýtala.
Teď má ale jistě konec
Vší být radosti,
Na vždy se mám odeříci
Světa marnosti! —

I nu! — měj se tedy dobře,
Falešný světe!
Kde jen s mladostí a s krásou
Blaženost kvete!
Oprchalý kladu na tvůj
Oltář svůj věnec,
Volím sobě zpovědnici,
Žaltář, růženec!

Proto ale *předc* nebudu
Bez vší radosti;
Věrných *kmotřiček* zavolám
K sobě v hojnosti!
Pro ně budu rosoličku,
Kávu kupovat,
A tohoto světa dítky
Notně vochlovat!

Veselé živobytí.

Bratří! proč neměl bych vesel býti,
Víno a děvčátka v libosti míti?
Nedal-li obého na svět nám Bůh?
Nechci být zhrdnutím nevděčný druh.

Jaká to rozkoš, když se mi žlutě
Naproti perluje v sklenici duté
Lahodné vínečko, nápoje král!
Tu si hned k stolečku přisednu dál.

Sladce pak když si tu dívčinka sedne
Ke mně, a milostně do očí vzhlédne —
Cítím tu, jak mnoho daroval Bůh.
Nechci být zhrdnutím nevděčný druh.

Když mi pak ruce své na hrdlo vloží,
Sladká tu rozkoš ve mně se množí;
Láska tu jiskří mi z očí hned ven,
Mžiknutím dlouhý mi uplyne den.

Chci-li ji přivinout na svoje srdce,
Spíná se, vine se ke mně zas prudce;
Sladinká ústečka počnou se smát,
Chci-li je políbit, zdají se ptát.

K tomu já čiperně umím se znáti.
K líbání dlouho se nechati zváti —
To není zajisté nikdy má věc,
Ač o mně mnozí to tvrdili předc.

Líbám tu, piji tu, líbám zas mnoho,
Nikdy se nemohu nasytit toho,
Milkuji, zapíjím, políbím zas,
V sladké tak rozkoši protrávím čas.

Pročež buď ode mne povždycky díno:
Ve světě není nad holky a víno! —
Požímež obého prvé, než smrt
Z světa nás odvleče hltný co chrt.

Mé milé choti.

„Čím dál tím hůř!“ vzkřikla bába,
Když se schodů padala,
A tím přenešťastný podnět
Tomu přísloví dala.

Protož nám, rozmilá žínko!
Podnes též tak se děje,
A větérek lepších časů
Ještě pořád nevěje.

Ale proto blaženosti
Naší předc nic neschází,
Neb Bůh dobrotivý s námi
Laskavě vždy zachází.

Tvoje láska, dítek úsměch
Vrásky s čela mi stírá,
A — buď starost sebe větší —
Srdce žertu otvírá.

Neb domácí poklid ovšem
Beze všechny ceny je,
A Golkondy diamanty
Tisíckrát převyšuje.

Zůstaň tedy, choti dobrá!
Cos mi byla dosavad;
Pak si může zpupné štěstí
Vše své poklady nechat.

Ať si jich jen darmochlebům,
  Hráčům, lichvářům dává,
Jazyk můj mu za ně ani
  Slova dobrého nedá.

A tak ať mi Bůh jen přeje
  S vámi v pokoji žíti,
A když vyprší hodinka —
  V náručí vám umříti.

Žalozpěv zarmoucených lovců

panství Smidarského a Dymokurského v přenešťastném jaře roku 1823.

Bratří v spolku! rcetež, bratří!
  Což to s námi se děje,
Že se až do velkonoce
  Sluka neokazuje?
Večerem že, zorním jitrem,
  Nadarmo vždy chodíme,
A předc žádněžádnou stranou
  Pírka že necítíme?

Na čekání můžem o zrak,
  Můžem o sluch přijíti,
Nepřestanem okem, uchem,
  Krkem sem tam vrtěti;
Mejta s psem přehledáváme,
  V lečích nejlepších klepem —
Ach, nadarmo! obloha jest
  Strašným zacpaná čepem!

Což pak se to, pro Bůh! stalo?
  Což se svět ten převrátil?
Aneb mráz v té kruté zimě
  Všecky sluky zachvátil?
Či je někde v cizích zemích
  Na vzdory nám chytili?
Či je vloni v Litomyšli
  Do jedné postříleli?

Věru, bratří! horšího se
  Nic nám již nemohlo stát!
Po té celoroční tužbě
  Žádných sluk se nedočkat!
Znám vás, vím, že mnohý z nás by
  Raděj *ženu* oželel,
Než by k velkonočním svátkům
  Sluku zabitou neměl!

Prach a broky! po naději!
  Žádné již nepřitáhnou.
V teplé kraje zaletěly,
  Již tam také zůstanou!
Ach! žalostná, bídná dobo,
  Že jsem se tě kdy dočkal!
Kýž jsem raději to jaro,
  Jak medvěd zimu přespal! —

Avšak což jest všecko platno!
  Tu se nelze protivit,
Lověna nás tresce, jí se
  Musí lovec podrobit!

Nešťastní jsme, podejme se,
Musíme *noviny* číst,
A na velkonoční hody
Místo sluky — jehně jíst!

Co jsem spatřil, nepovím.

Co jsem spatřil, nepovím!
Stál jsem večer na smrknutí
Za potokem v mlejnském prutí,
Přišla tam za chvilku Béna,
Uděšená, uřícená,
Sedla mezi rokytím — —
Co jsem spatřil, nepovím.

Co jsem spatřil, nepovím!
Okamžení to trvalo,
Slunéčko již zapadalo,
Přiběh za ní náš Honzíček,
Sed si u ní na drníček,
Mysle, že ho nevidím — —
Co jsem spatřil, nepovím!

Co jsem spatřil, nepovím!
Vzal Benýnku za ručičku,
Prosil snažně o hubičku,
Dostal jednu, chtěl jich více,
Zarděly se Bénce líce —
Dostal-li jich víc, nevím.
Co jsem spatřil, nepovím!

Dívka bdící.

(Od Žofie Jandové.)

V modrošeru hvězdy zapadají,
Jitřenka jen na mne hledí bledá,
Všude ticho — kohouti jen pějí,
A mně cosi — cosi spáti nedá!

Již se rosa na květinkách třpytí,
Já jen sama stojíc u okénka
Čítám chvíle váhavé a zsílám
Těžké vzdechy do šírého venka.

Bože! vždyť jsem já nic nezavedla,
Že mně ouzko tak a jaksi bědno,
Mým že srdcem temná bázeň zmítá,
Neznám, nevím zblouzení ni jedno!

Ne, ne, viny neznám! — Proč pak ale
Při tom *jeho* obraz stále vidím?
Vždyť jsem mu jen jednou v oči hledla —
Tomu jedině se sama divím!

Přijdiž, snîčku zlatý! ukonejši
V náručí svém moje srdce spjaté,
Zažeň bázeň, zažeň bdění teskné,
Vrať se, snîčku! vrať se, spaní zlaté!

„Nevrátím se, rozmilá dívenko!
Ještě mnohé noci budeš toužit,
U okénka stávat, rána žádat,
Po něm vzdychat, milostí se soužit!“

Žofii Jandové

po přečtení předstojící básně.

Bdi, panenko! bdi jen v samotnosti,
Poslouchej, kterak kohouti pějí,
Kterak v listí větříčkové věji,
Slavík zpívá lásky toužebnosti.

Neníť v tobě viny ani zlosti,
Láskou jen tvé tvářičky se rdějí,
Očka milého jen uzřít chtějí,
Uzřít jen s nevinnou horlivostí.

Trp a doufej! láska musí soužit,
Láska musí vzdychat, plakat, toužit,
Tak to osud od věčnosti káže,
Na soužení ale *radost* váže;
Tu si musíš, holenku, *zasloužit*,
Pak ti bude věnec čílko kroužit!

Skolie celoroční.

I.

Jarní.

Uvítej nám, mládenečku!
  V háji nově rozvitém,
V fialkovém svém věnečku,
  V rouchu sličně růžovém.
A bys hezky dlouho býval
  Našim hostem přemilým,
Nejdřív o tvé kráse zpívám,
  Nejdřív tobě připíjím.

II.

Letní.

Sluněčko paprsky
  Žžavé seje,
Větříček lehounkým
  Křídlem věje.
Děvčata se srpem
  Kvapí tu žít:
Rozmilá děvčata,
  Poneste pít!

III.

Podzimní.

Jaro s letem uletěly,
  Žlutí se listí;
A — o běda! podzimek též
  Hned nás opustí.
Usvadnou-li tedy jeho
  Poslední věnce:
Což nám zůstane? — I bratře!
  Kamna a skleňce.

IV.

Zimní.

Vichry bouří, sněhy vějí,
  Potoky zamrzují;
Staří páni vedle kamen
  V politice mudrují.
Ubohý, což *já* si počnu,
  Abych nemusel pojít?
Sednu si ke kamnům s skleňcí,
  Budu žertovat a pít.

Skolie starců.

Když jsme staří — ať jsme staří!
Jak si pomůžem? —
Kolo času zastaviti
Ovšem nemůžem;
Ale proto ještě mnohá
Radost nám kvete,
A kdybych byl sebe starší —
Rád jsem na světě!

Buďmež tedy spokojeni
S tím, co Bůh přeje,
Přitom veselí, až někdy
Hrob nás ukreje.
A když utíká pan Milek —
Bodejž vos ho pích'! —
Zůstaneť nám místo něho
Víno, žert a smích.

Skolie vlastenecká.

Pějme písně, písně české,
Milujme děvčátka hezké,
Píme ourod Mělnický!
Buďme švarní básníkové,
Buďme upřímní Čechové,
Buďme veselí vždycky!

Rukou vroucně si podejme,
Čest a díky Bohu vzdejme,
Pokoj lidu na světě;
Bližní milujme co sebe,
Tak nám až ku pouti v nebe
Štěstí růže pokvete! —

Skolie.

Léta běží, řeky tekou,
Nechme běžet, nechme tect!
Musíš předce, chtěj neb nechtěj,
Křehké kosti světem vlect!
Musíš den ode dne zvolna
K svému hrobu klopýtat,
Až tě někdy kmotr hrobník
Do něj ráčí zahrabat.

Bylo tak od jakživosti,
Bude tak též i po nás;
Všecko, co na světě žije,
Skřoupe ostrým zubem čas.
Mladík rok po roku stárne,
Panně vadne věneček,
Kdo byl před třidcíti jinoch,
Jest teď skoro dědeček!

A měl bych se proto rmoutit,
Co nemohu zamezit?
Chraň mne Bože! nechme běžet,
Co se nedá zarazit.

Požívejme, co nám dobrý
Bůh na světě udělí,
Věncujme si čelo kvítím,
Píme, buďme veselí!

Skolie.

Kolem, bratří! kolem číše,
Píte jeden po druhém,
Ať strast toho živobytí,
Ať trampoty zapijem.
Ať nám místo umíráčku
Raděj *skleňce* zazvoní,
A Lyéa divná záře
Tvář i čelo osloní!

Každý ať své srdce ve zpěv,
V žert a v lásku namáčí,
A děvčátek sličná hejna
Ať se kolem zatáčí! —
Pakli nechtí — také dobře!
Nechme je se fanfrnět,
Ten kdo žert má, zpěv a víno,
Může děvče oželet!

Dobrou noc.

(Znělka.)

Chroustek bzučí ve mladistvém doubí,
Ptačátka v teplinkém hnízdě spějí;
Koroptve se v temné houští krejí,
Ježto bublavý potůček roubí.

V měsíčku se leskne chladné loubí,
V kterém větříčkové zticha vějí;
Slavíci radosti lásky pějí,
Ponocný co po vsi bloudě troubí.

Aj, tu děvče ještě vykukuje,
Zdaž hoch věrný pod okénkem stojí?
Mluvit nechce, matinky se bojí,

A jen ručinkou mu ukazuje:
Že ho vidí, že se mu oddává,
A že sladkou dobrou noc mu dává.

Na děvčata.

(Znělka.)

Sedě pod stromem se v slunci stkvěti
Západním, když mile kyne skleňce,
Propletat skrz vlasy z růží věnce,
A o lásce píseň libou pěti:

Ovšem, toť jsou, roztomilé děti!
Blaženosti; však jen pro mládence;
Starečkům již plynou velmi tence,
Nemohou jim ničím již přispěti.

Neb, ač skleňce s lyrou jim zůstává,
Přece vy jim šelmy utíkáte,
Důvěrnosti žádné k nim nemáte,

An vás jejich šedá straší hlava.
I nu, tak se ke mně víc nemějte,
Píseň ale mou jen poslouchejte!

KAREL SUDIMÍR ŠNAIDR.

Životopisný nástin od *Ant. Rybičky*.

Karel Agnel Schneider (česky psal se Karel Sudimír Šnaidr), aesthetik, německý a český básník a právník; nar. 14. prosince 1766 v Hradci Králové, kdež otec jeho byl delší čas purkmistrem; matka byla rozená šlechtična z Friedeberku. *Sch.* odbyv třídy gymnasialní s dobrým prospěchem v rodišti odešel do Prahy, aby tam slyšel studie filosofické, a maje zvláštní zalíbení v jazycích klasických a bujně se tehdáž rozvíjející básnické a filosofické literatuře německé, odebral se do Němec, kde navštíviv vysoké školy v Lipsku, Hali a Gotinkách slyšel tam přední německé filology, aesthetiky a historiky. Vrátiv se jakožto dvacetiletý jinoch do Prahy oddal se studiím právnickým, vedle nichž se však také pilně obíral krásnou literaturou, která tehdáž působením *Seibta* a po něm *Meissnera* mezi mládeží studující a vzdělanějším obecenstvem nemálo měla ctitelů a pěstitelů. Skončiv *Sch.* studia právnická a podniknuv přísné zkoušky soudní byl roku 1792 jmenován radním při magistrátě a konsistoři v Hradci Králové a justiciárem na sousedních panstvích Smiřickém a Hořeňovském. Úřadů těchto vzdal se však po krátkém čase, převzav na se justiciárství na panstvích Zákupském,

Polickém a Ploskovickém v Litoměřicku; avšak i toto místo nespravoval dlouho, byv r. 1796 povolán za právního čili justiciáře na knížecí Trautmansdorfská, hraběcí Šlikovská a knížecí Kolloredská panství v Bydžovsku, maje sídlo své v Jičíně. R. 1803 poděkovav se ze služby Trautmansdorfské a Šlikovské a přestěhovav se do Prahy zastával úřad soudního na panstvích Wimmrovských (Křineckém, Rožďalovském a Dětenickém) a Kolloredských. Po celý ten čas byl *Sch.* v přátelském spojení s předními německými literáty domácími (Kornovou, Meissnerem, Madrem, Němečkem a j.), dopisoval sobě se zahraničnými básníky a spisovateli, a zanášel se vedle svých prací úředních německým básněním a spisováním. Již r. 1799 vydal k prospěchu pohořelých Libáňských dramatickou maličkost *Die Entzauberung*, a přispíval do rozličných časopisů domácích a zahraničných, požívaje tehda pro svou nevšední aesthetickou vzdělanost, důkladnou známost literatur klasických a básnickou spůsobilost obecné vážnosti. Pročež také když r. 1803 profesor Meissner Prahu opustil, přednášel *Sch.* k vyššímu nařízení a schválení, jakožto prozatímní profesor, po tři léta (od r. 1803—1806) aesthetiku a klasickou filologii na universitě Pražské s nemalým účastenstvím a prospěchem hojného posluchačstva svého. R. 1805 dal vytisknouti v Praze první sebrání svých drobných básní německých s titulem: *Poetische Versuche von Karl Agnel Sch.*, jimiž se osvědčil býti nevšedním básníkem, zároveň pak náružívým milovníkem honby. I napotom neustal v zamilovaném zaneprázdnění tom a podával básně příležitostné a jiné do vycházejících tehdáž časopisů *Libussa*, *Hesperus*, *Kranz*, *Hyllos* a j.

Pobyv *Sch.* tři léta v Praze stěhoval se odtud za příčinou úřadního povolání svého do Rožďalovic, kdež mu r. 1806

na honbě druhý syn neopatrností jednoho myslivce panského byl zastřelen. Později bydlel v Dymokurech, kteréž místo stalo se mu zase osudným tím, že mu tam zemřela milovaná choť jeho Josefina po osmnáctiletém blaženém manželství, porodivši mu 15 dítek, z nichž však toliko 3 synové a jedna dcera rodičů svých přežili. V Dymokurech žil *Sch.* co právní a direktor hospodářský panství toho v úzkém svazku s vrchností svou, knížetem Josefem Kolloredem z Walsee, obcuje s ním důvěrně a provázeje jej na všech cestách jako přítel a rádce, a to až do smrti jeho. Ješto *Sch.* již delší čas trpěl na suché lámání, navštívil r. 1817 a v následujících na to letech lázně Mariánské, jejichž blahodějný účinek oslavil pak několika básněmi německými, jež r. 1819 vyšly v Praze sebrané s titulem: *Cyklus Marienbader Gedichte.* Téhož roku vydal i podruhé své básně drobné a to s části předělané a rozhojněné.

Sch. básniv až po tu chvíli po německu opustil času tohoto najednou musu německou a počal básniti a spisovati v jazyku českém. Jsa zrozen v městě českém a maje co justiciář vždy činiti s lidem pouze českým, neodcizil se *Sch.* sice nikdy docela od národu svého, avšak tak jako mnoho souvěkých vzdělanců (mezi nimiž byli i staří přátelé jeho Dobrovský, Kornova a j.) pochyboval s počátku, že by jazyk a národnost česká měly nějaké budoucnosti. Když však v prodlení prvního dvacetiletí přítomného století okolnosti literatury naší valně se změnily a naděje v její rozkvět podstatně zrůstala, a *Sch.* byl se také seznámil s několika horlivými vlastenci v Bydžovsku a Hradecku tehdáž přebývajícími, a to jmenovitě s J. Zieglerem, Fr. Raimanem, manželi Rettikovými, Fr. Vackem a posléze s J. V. Sedláčkem (v Lázních Mariánských); přihlásil se na jich domlouvání k tehdejšímu spolku vlasteneckému,

změnil své dosavadní jméno Karel Agnel na *Karel Sudimír* a uchopil se lyry české s takovou horlivostí, že za nedlouho na to byl pokládán mezi nejplodnější české básníky. Podávaltě básně vážné i kratochvilné do časopisů souvěkých, do *Čechoslava* (kde čteme první jeho český pokus *Nemoc a pomoc* 1820), do *Dobroslava, Milozoru* a *Almanachů Klicperových*. Byltě ovšem *Sch.* tehdáž již výše padesátník a tudíž v stáří, kde obrazotvornost a pravé básnické nadšení ochabují a duch své pružnosti a vyššího vzletu pozbývá, jak to *Sch.* sám cítil a litoval v básni své: „Běda, že se mně tak pozdě musa česká vyjevila.“ Nic však méně nezůstalo básnické působení jeho v době oné bez účastenství a platného účinku na domácí obecenstvo; neboť ačkoliv byl před tím básnil německy, vpravil se *Sch.* v krátkém čase v nový, národní ráz český tak, že všeliké jeho plody básnické, byť i nebyly docela prosty poklesků jazykových, vynikaly prostotou, srdečností, nenuceností a zdravým humorem, a tudíž pokládány byly k nejoblíbenějším souvěkým básním českým, jako na př. jeho *Poustevník*, *Cikánka*, *Bivoj*, a předkem jeho národní baláda: *Jan za chrta dán*, jenž byla do němčiny a angličiny přeložena [1]) a od V. Klicpery na činohru spracována. [2]) R. 1823 vyšla v Hradci Králové první část sebraných básní *Sch*-ových v úpravném vydání s titulem *Okus v básnění českém*, načež r. 1830 druhá část básní těchto tamtéž byla vytištěna, z nichž první nedlouho po svém vydání již byla rozebrána, což ukazuje k neobyčejnému účastenství, jakéhož se tehdáž dostalo u obecenstva českého pracím *Sch*-ovým.

R. 1830 po smrti jmenovaného příznivce svého Josefa knížete Kolloredo-Walsee uvázal se *Sch.* opět docela v svou prvotní službu právního ředitele na panstvích Kolloredských,

načež vstoupil tam ještě téhož roku podruhé v stav manželský s Viktorií Hladičovou, dcerou učitele Smidarského, která mu napotom čtvero dítek porodila. Avšak nedlouho na to dotknuly se ho nehody rozličné a ztráty bolestné. V dubnu r. 1828 přišel požárem v městečku Smidarech o celou svou majetnost a jmenovitě o velkou zásobu kněh a rukopisů českých a německých, a přestěhovav se odtud do Králova Městce a zařídiv sotva pomocí vrchnosti a přátel svých svou domácnost, ztratil podruhé ohněm tu vzešlým větší část nábytku svého; k tomu přišly ještě rozličné nemoci v rodině jeho a jiná protivenství, kteráž jeho druhdy veselou mysl nemálo skormoutily, anobrž jej v těžkou trudomyslnost pohřížily, tak že by napotom málo kdo byl v něm poznal básníka, který za dnů svého růžového ano skotačivého rozmaru nejednou sobě přál, aby na máry jeho byl postaven tento nápis:

„Koho k hrobu nesem,
Švarný hošík býval,
Neb až k prahu hrobky
Miloval, pil a zpíval.“ —

Jsa takto tělesnou slabostí a duševní chorobou sklíčen a k další službě neschopen, dán jest konečně r. 1832 od vrchnosti své na odpočinutí, načež žil s rodinou svou v Smidarech v okolnostech nevelmi skvělých. Churavě napotom neustále byl v listopadu r. 1834 raněn mrtvicí, kterýž případ se v únoru r. 1835 podruhé v té míře opakoval, že téměř docela pozbyl sluchu, řeči a zraku, načež zemřel 17. května 1835, a byl na to dne 19. května pohřben u četném a slavném průvodu na hřbitově Smidarském.

Básnické působení *Sch*-ovo pokládati sluší mezi

zvláštní úkazy v dějinách novější literatury české. Neboť, jakož výše připomenuto, byl sobě teprv u vyšším stáří jazyk náš zamiloval a česky básniti počal. Avšak nelze mu proto činiti nějakých výčítek (jak to J. Kollár v *Slávy Dceři*, v zpěvu IV. v znělce 29. dosti nešetrně učinil), anobrž sluší mu to přičítati k tím větší zásluze, hledíme-li k jeho vychování německému, k tehdejším okolnostem národním a k postavení, jehož co německý spisovatel v Čechách požíval. Třeba že v českých básních *Sch*-ových nepozorujeme již vyšší zápal básnický a onu bujarost, jakou vynikají jeho německé práce z mladších let, nicméně nelze upírati, že se s podivuhodnou snadností vpravil v pravdivý český spůsob a ráz, a získal svými prostonárodními jak kratochvilnými a důvtipnými, tak i vážnými a dojemnými pracemi literatuře české času svého nemálo ctitelů ve všech vrstvách obyvatelstva domácího, byv tolikéž svými kratochvilnými básněmi s M. S. *Patrčkou* jako předchůdcem Frant. Rubeše a jeho humoristických vrstevníků [3]). Pročež zasluhuje toho, aby mu bylo vykázáno slušné místo na novočeském Parnasu a aby památka jeho se zachovala u vděčné paměti, a to tím více, ješto i co se soukromého života jeho týče, byl muž spanilomyslný a šlechetný, nad to klasicky vzdělaný, ve svém úřadním postavení správný a spůsobilý, pročež také požíval lásky a vážnosti svých podřízených, jsa jejich vlídným a vždy ochotným rádcem, svědomitým soudcem a pravým přítelem.

---

[1]) Viz německý překlad ten v spisu: Monatschrift des vaterländischen Museums 1828. März, str. 187: „Jan za chrta dán,“ altčechische Sage ins Deutsche übersetzt von . . . . y. — Na jazyk anglický vyložil baládu tu *John Bowring* v knize:

„*Výbor z básnictví českého. Cheskian Anthology* atd. v Londýně r. 1832. str. 145—160. „The Bell."

²) Viz *V. Klicpery Almanach dramatických her na r. 1829.* 1. Jan za chrta dán; dram. báseň v 3 jednáních dle Šnaidrovy balády atd. V Hradci Králové 1829.

³) Fr. Rubeš nejednou vypravoval, kterak jako študent s velikým zalíbením čítával a deklamoval humoristické i vážné básně Šnaidrovy, anobrž že jich prostomilým spůsobem a naskrz národním směrem k tomu byl povzbuzen, že se později sám o podobná skládání pokusil. Putuje r. 1837 po východních Čechách navštívil také hrob Šnaidrův a sepsal při té příležitosti na památku „milovaného bodrého starečka" dojemnou elegii, kterouž pak s titulem: „Na hrobě K. S. Šnaidra" v „Květech" dal vytisknouti. V básni této vypsal a vylíčil Rubeš příběhy života Šnaidrova a básnické jeho působení tak trefně, srdečně a stručně, že jsme neváhali dáti ji tuto dle celého znění opět vytisknouti.

Na hrobě Karla Sudimíra Šnaidra.

Pospěšte sem, pacholátka
s děvčaty,
Jinoch bude s lyrou v ruce
zpívati.
O starečku bodrém píseň
jeho zní,
Který v hrobce této věčný
sen již sní.
Snad že na nás s nebe hledí
jeho duch,
Nakloňte mi, drahocenní,
mile sluch.
Tam kde slavný nad Vltavou
Čechův trůn,
Byl před lety oslavován
švarný jun.

V ruce zlatou, cizokrajnou
lyru měl,
Jeho zpěv po vlastech dálných
libě zněl.
Tam mu prchli blazí dnové
mladosti,
Ježto pěvec v rajské trávil
radosti.
Co muž jarý k břehům Labským
putoval,
A tu pěvec věhlasným se
soudcem stal.
Opovrhnuv lyrou cizí
českou jal,
Mnohé písně krajanům svým
zazpíval —
Písně, jež i Čechův soused
v úctě měl,
Ježto Bowring v Albionu
bratřím pěl —
Písně, které v hájích českých
stále zní,
Ač jich tvůrce oslavený
v hrobě spí.
Tam však plamen dvakrát ztrávil
pěvcův krov,
Statek jeho proměnil se
v černý rov.
Tamť mu osud milovanou
družku vzal,
S ní své blaho, s ní svou radost
pochoval,
Poslední dni žití svého
neviděl,
Nepříznivý osud mu jich
záviděl.
Od té chvíle lyra jeho
ležela,
Musa česká u ní hořce
slzela.

Po dvou letech umlknul též
jeho hlas,
Odebralť se, kde mu světlo
svítí zas.
Pospěšte sem, pacholátka
s děvčaty,
Na rovečku tomto budem
plakati.
V hrobce této odpočívá
pěvec náš,
Pomodleme se tu za něj
Otčenáš.

OBSAH.

Stránka

Stránka

aks
135
136
137
139
—
140
!41
42
43
44